

Decembar

DOGA RAJI OPŠTEG KARAKTERA

1. decembar — VS NOV i POJ obavestio Stab 3. udarnog korpusa NOVJ u istočnoj Bosni: Vrhovna komanda savezničkih snaga u Kairu zamolila VS NOV i POJ da prihvati savezničke oficire koje ona povlači iz Štabova Draže Mihailovića. U vezi s tim, VŠ je naredio štabu korpusa da oficire prihvati, najbolje primi i obezbedi od četničkih zaseda, a o ovom naređenju obavesti sve svoje jedinice.
- Vrhovni štab NOV i POJ naredio GŠ NOV i PO za Hrvatsku da snagama jedne divizije dejstvuje na komunikaciji Bihać — G. Lapac — Srb — Knin.
2. decembar — U rejonu Pljevalja, po naređenju VŠ NOV i PO,T, od vojnika italijanskih divizija »Venecija« i »Taurinenze«, formirana italijanska partizanska divizija »Garibaldi*« (sastava: tri brigade od po četiri bataljona), koja je stavljena pod komandu štaba 2. udarnog korpusa NOVJ.
4. decembar — List »Asošljeted pres« objavio sastav Nacionalnog komiteta oslobođenja Jugoslavije. uz komentar: da NOV i POJ ima oko 200.000 boraca, koji se požrtvovano i nesebično bore protiv nemačke vojske, dok četnici, kojih jedva ima 30.000, otvoreno saraduju sa okupatorom.
- Izbeglička vlada Kraljevine Jugoslavije odbila zahtev vlade SSSR-a da se u SSSR-u formiraju jugoslovenske vazduhoplovne jedinice od vojnih zarobljenika iz NDH, s obrazloženjem da je ljudstvo predviđeno za formiranje ovih jedinica prekršilo zakletvu kralju i stupilo u službu nemačkih okupatora.
5. decembar Radio-Zeneva objavio sastav Nacionalnog komiteta oslobođenja Jugoslavije.
- »Njujork tajms« objavio članak »Partizani obrazovali jugoslovensku vladu« u kome se govori o Drugom zasedanju AVNOJ-a i obrazovanju NKOJ-a u svojstvu privremene vlade.
- VS NOV i POJ uputio Štabu 3. udarnog korpusa NOV.T direktivu da na svom sektoru učvrsti NO odbore, komande mesta i komande vojnih područja, obaveštavajući ga o namerama Nemaca da iz Tuzle, Sarajevo i Mostara prodru na oslobođenu teritoriju.
- Decembar p.** Predsednik Winston Cerčil, u ime britanske vlade, otkazao zvaničnu pomoć četnicima Draže Mihailovića zbog njihove suradnje sa okupatorom.
- Predsednik vlade V. Britanije Winston Cerčil pozvao u Kairo, na referisanje, šefa angloameričke misije pri VŠ NOV i POJ generala Maklina. Posle toga on je pokrenuo novu akciju za kompromis između NOV i POJ i četnika.
- t. decembar — VŠ NOV i POJ obavestio Stab 2. udarnog korpusa NOVJ o razvoju vojnopolitičke situacije u zemlji i naredio mu da njegove jedinice prodru na područja gde nema jedinica NOV i tu pojačaju politički rad. organizuju zborove i druge manifestacije, stvaraju pozadinske vojne ustanove i NOP odrede i otvaraju vojničke i političke kurseve i škole.
- CK KPJ uputio GS NOV i PO za Makedoniju i delegatu CK KPJ i VS NOV i POJ Svetozaru Vukmanoviću Tempu direktivu u kojoj preporučuje političku saradnju i ra/noenu iskustava s narodnooslobodilačkim pokretima Albanije, Bugarske i Grčke.
- Vrhovni komandant NOV i POJ u svom pismu GS NOV i PO za Sloveniju istakao da su slovenačke jedinice u toku nemačkih ofanzivnih operacija u severozapadnom delu Jugoslavije od sredine septembra do sredine novembra 1943. postigle izvanredne rezultate i da će one biti u stanju ne samo da lako reše sva pitanja u Sloveniji nego i da potpomognu u rešavanju situacije na drugim sektorima. Zato je on Glavnom štabu dao direktivu da delom snaga prodire ka Gorskotarskom kotaru. Zagorju, Slovenačkim goricama i Trstu.
8. decembar — Američki časopis »Krišćen sajens monitor« («Christian science monitor») objavio vest o Drugom zasedanju AVNOJ-a, sa opširnim pregledom borbi jedinica NOV i POJ u protekloj godini.

- Zamenik ministra inostranih poslova V. Eritanije Ričard Lou izjavio pred Donjim domom da njegova vlada podržava u Jugoslaviji sve snage koje se bore protiv okupatora i da se partizanima ukazuje veća pomoć nego Draži Mihailoviću, pošto se partizani bore znatno više.
  - VS NOV i POJ naredio Štabu 3. udarnog korpusa NOVJ da dekoncentriše jedinice i manevrom izbegne jače grupisanje na glavnom pravcu nastupanja neprijatelja, ne dozvoljavajući opkoljavanje i nepotrebne gubitke.
9. decembar
- Na konferenciji za štampu u Vašingtonu ministar spoljnih poslova SAD Kordel Hal izjavio da vlada SAD priznaje kralja i izbegličku vladu Kraljevine Jugoslavije kao vrhovnu vlast, da je oblik državnog i političkog uređenja Jugoslavije stvar budućnosti, o kojoj će odlučiti jugoslovenski narodi, i da će vlada SAD pomagati i četnike i partizane.
  - »Njujork tajms« objavio napis povodom Drugog zasedanja AVNOJ-a, ističući da je sada uspostavljen nezvaničan kontakt političke prirode između savezničkih vlasti i nove privremene vlade maršala Tita u partizanskoj Jugoslaviji.
  - VŠ NOV i POJ naredio GŠ NOV i PO za Hrvatsku da odmah otpočne prebacivanje teških ranjenika na ostrva, a prvenstveno na Vis, odakle će biti prebačeni brodovima za Italiju.
10. decembar
- Predsednik vlade V. Britanije Vinston Cerčil primio u Kairu kralja Petra II Karadorđevića i predsednika izbegličke vlade Kraljevine Jugoslavije i saopštio im da Dražu Mihailovića treba otpustiti, jer saraduje sa okupatorom.
  - Vrhovni komandant NOV i POJ Josip Broz Tito naredio svim jedinicama NOV i POJ da, povodom neprijateljskih zimskih operacija 1943/44. u centralnom delu Jugoslavije, na celoj teritoriji izvode još smelija ofanzivna dejstva protiv okupatora i njegovih slugu ustaša, četnika i drugih kvislingovaca.
- decembar
- Centralna uprava Jugoslovenske narodne odbrane, sa sedištem u Montevideu u Urugvaju, uputila izbegličkoj vladi Kraljevine Jugoslavije pismo u kome u ime 300.000 iseljenika u Južnoj Americi zahteva da se Draža Mihailović izjasni za borbu protiv okupatora, a ukoliko to ne učini, vlada treba da ga se odrekne.
  - Londonski list »Dejli vorker« objavio članak u kome odaje priznanje jedinicama NOV i POJ i narodnooslobodilačkoj borbi naroda Jugoslavije.
  - U Hrvatskom zagorju, po naređenju VS NOV i POJ, formirano 32. divizija NOVJ, u čiji su sastav ušle NOV brigade »Braća Radić« i »Matija Gubec«.
11. decembar
- Vlada SSSR-a izdala zvanično saopštenje povodom odluka Drugog zasedanja AVNOJ-a, u kome, pored ostalog, stoji: »Na ove događaje u Jugoslaviji, koji su naišli na povoljan odaziv u Engleskoj i SAD, vlada SSSR gleda kao na pozitivne činjenice, koje pomažu daljoj uspešnoj borbi naroda Jugoslavije protiv hitlerovske Nemačke. Oni, takođe, svedoče o ozbiljnom uspehu novih vođa Jugoslavije u ujedinjenju svih nacionalnih snaga Jugoslavije«. Zatim se kaže: da su četnici nanosili tetu borbi naroda Jugoslavije, pa je stoga njihova delatnost naišla na negativan stav SSSR-a; da će vlada SSSR-a, u cilju dobijanja detaljnijih obaveštenja o operacijama NOV i POJ, uputiti vojnu misiju u Jugoslaviju.
12. decembar
- Vrhovni komandant NOV i POJ Josip Broz Tito pohvalio 4. udarnu diviziju 5. udarnog korpusa NOVJ za veliku upornost i junaštvo u izvršavanju zadataka postavljenih njegovom dnevnom zapoveshću od 10. decembra 1943.
13. decembar
- Ministar inostranih poslova SAD Kordel Hal obavestio ambasadora izbegličke vlade Kraljevine Jugoslavije da vlada SAD ne podržava politiku vlade V. Britanije u odnosu na NOP i da neće vršiti pritisak na izbegličku vladu da se odrekne Draže Mihailovića.
14. decembar
- Crvena armija otpočela zimske operacije. •
  - CK KPJ uputio direktivu svim partijskim i vojnim rukovodstvima da se i na neoslobođenoj teritoriji organiziraju konferencije i sastanci, kao i da se ilegalnom štampom i usmenom agitacijom popularišu odluke Drugog zasedanja AVNOJ-a i istakne značaj Nacionalnog komiteta narodnog oslobođenja Jugoslavije na čelu s generalnim sekretarom KPJ Josipom Brozom Titom.
21. decembar
- Ambasador SSSR-a u Londonu pismeno saopštio britanskom ministru spoljnih poslova da sovjetska vlada »deli gledište britanske vlade da je u interesu borbe jugoslovenskih naroda protiv nemačkog okupatora potrebno da NOP i monarhija pokušaju da nađu osnovu za saradnju« i da je »spremna da učini sve što je moguće da se nađe kompromis između ovih dveju strana.«

- Vrhovni komandant NOV i POJ Josip Biw. Tito naredio Stabu 3. udarnog korpusa NOVJ da dekoncentriše jedinice i jedan deo prebaci na Romaniju.
- 22. decembar — Naredbom VS NOV i POJ formiran 9. korpus NOVJ. u čiji su sastav ušli: 31. i 30. divizija NOVJ, svi odredi i komande područja u Slovenačkom primorju, Gorenjskoj i zapadnoj Koruškoj. Istom naredbom je rasformirana 3 (alpska) operativna zona NOV i PO Slovenije I preimenovana 26. divizija (triglavska) u 31. diviziju a 27. divizija u 32. diviziju 9. korpusa NOVJ (kojn krajem januara 1944. dobija naziv 30. divizija NOVJ).
- 23. decembar — Postignut sporazum između Vrhovne komande savezničkih snaga za Sredozemlje i predstavnika Nacionalnog komitola narodnor oslobođenja Jugoslavije o prihvatu izbeglica Iz Jugoslavije, njihovom prebacivanju za severnu Afriku i stvaranju zbegova.
- Odlukom CK KPJ ukinuti politodeli pri štabovima brigada u 2. udarnom korpusu NOVJ a formirani politodeli pri štabovima divizija.
- 25. decembar — Ministarstvo inostranih poslova V. Britanije uputilo predvodniku britanske vlade Vinstonu Cerčilu sledeće sadržine: »Naša politika mora da se osloni na tri nova faktora: Partizani će zavladatai u Jugoslaviji. Oni su za nas u vojnom pogledu od tako velike vrednosti da im moramo pružiti punu podršku. Vojni razlozi važniji su od političkih. U najvećoj meri može se posumnjati u tačnost shvatanja da monarhiju i dalje treba smatrati elementom jedinstva u Jugoslaviji«.
- Ambasador V. Britanije kod izbegličke vlade Kraljevine Jugoslavije u Kairu uputio svojoj vladi telegram u kome se kaže: »Partizani će biti vladari Jugoslavije... Svim je sumnjivo da li se u Jugoslaviji može i dalje monarhija da smatra kao element uređenja«.
- VS NOV i POJ Izdao naredbu da se radna snaga i prevozna sredstva traže od NO odbora, a u hitnim slučajevima mogu se mobilisati od komandi mesta i vojnih područja ili od štabova operativnih jedinica.
- 26. decembar — Vrhovna komanda savezničkih snaga za Sredozemlje uputila poziv Vrhovnom štabu NOV i POJ da u Italiju i Egipat pošalje ljudstvo predviđeno za formiranje vazduhoplovnih i tenkovskih jedinica NOVJ.
- 29. decembar — Ambasador V. Britanije u Kairu zatražio od izbegličke vlade Kraljevine Jugoslavije da se odrekne Draže Mihailovića.
- 30. decembar — Predsednik britanske vlade Vinston Cerčil uputio pismo ministru spoljnih poslova Antoni Idnu u kojem se, pored ostalog, kaže: »Obavestite me na koji ćete način da uklonite Mihailovića i tražite od kralja da to isto učini. Po mome mišljenju to je jedina Petrova šansa ...«
- 31. decembar — Predsednik SAD Franklin Ruzvelt svečano predao američke avione »Liberatore« grupi jugoslovenskih avijatičara iz sastava 15. armijskog vazduhoplovnog korpusa SAD, i tom prilikom izjavio da će vlada SAD do kraja rata priznavati samo onu jugoslovensku vladu koja proizlazi iz ustavne monarhije, tj. izbegličku vladu Kraljevine Jugoslavije.
- Decembar k. — Predsednik britanske vlade Vinston Cerčil uputio u VS NOV i POJ misiju (koju je predvodio njegov sin Randolph) sa zadatkom da radi na izmirenju NOP i izbegličke vlade Kraljevine Jugoslavije.
- U Aleksandriji, pod rukovodstvom britanskog generala Vilsona, održan sastanak Vrhovne komande savezničkih snaga za Sredozemlje, kome su prisustvovali maršal vazduhoplovstva V. Britanije Duglas i admiral Vilis. Zaključeno je da se NOVJ pomogne školovanjem letaćkog i tehničkog osoblja, opremom vazduhoplovnih eskadrila, obukom i kompletiranjem tenkovske brigade; da se Mornarici NOVJ stavi na raspolaganje nekoliko lakih ratnih jedinica i da joj se dodeli artiljerija.
- U Cikagu održan kongres Amerikanaca jugoslovenskog porekla, kome su prisustvovali delegati svih iseljeničkih organizacija. Kongres je jednoglasno pozdravio odluke Drugog zasedanja AVNOJ-a i odlučio: da nastavi sakupljanje pomoći NOV i POJ; da svi neregutovani građani jugoslovenskog porekla stupe dobrovoljno u savezničke armije i da se sve jugoslovenske iseljeničke organizacije učlane u Ujedinjeni komitet Amerikanaca jugoslovenskog porekla. Formirana je specijalna komisija sa zadatkom da vladi SAD uputi zahtev da zabrani šovinistički list »Srbobran« i prikazivanje filma »Četnik«.

1943. decembar

Decembar

- »Njujork tajms« objavio izjavu književnika Luja Adamića, koji apeluje na saveznike da pruže pomoć NOV Jugoslavije. Za Nacionalni komitet oslobođenja Jugoslavije, kao privremenu vladu, Adamić je rekao da »predstavlja konkretan izraz saznanja i konsolidacije konstruktivnih unutrašnjih sila koje djeluju u Jugoslaviji u toku posljednje dve i po godine. Titova vlada je vlada nacionalnog jedinstva ..
- U jedinicama jugoslovenske vojske na Srednjem istoku vojnici, podoficiri i oficiri, pristalice NOP-a, organizovali ilegalne NO odbore.
- VS NOV i POJ uputio proglas vojnicima i oficirima bugarske vojske koji su se kao okupatori nalazili na teritoriji Jugoslavije: da ne dozvole Hitlerovim varvarima da uništavaju njihovu domovinu; da napuštaju jedinice i pristupaju bugarskim partizanima u Srbiji i Makedoniji, kako bi uzeli učešća u borbi protiv nemačkih jedinica i u oslobodjenju svoje zemlje.
- Otečestveni front Bugarske, kao odgovor na odluke Drugog zasjedanja AVNOJ-a, izdao deklaraciju o makedonskom nacionalnom pitanju u kojoj negira pravo makedonskog naroda na samoopredeljenje, a zalaže se za »celokupnu slobodnu i nezavisnu Makedoniju« van sastava FNRJ.
- CK KPJ uputio komitetu KPJ I poltodelu 1. proleterske udarne divizije NOVJ direktno pismo o održavanju partijskih kurseva i uzdizanju kadrova, kao I plan za niže partijske kurseve.

BOSNA I HERCEGOVINA

2. decembar

- Po naređenju Štaba 5. udarnog korpusa NOVJ, od 1. udarnog bataljona Drvarsko-petrovačkog NOP odreda, 1. udarnog bataljona Grahovsko-peuljskog NOP odreda i dotadanjeg Udarnog NOP odreda 5. udarnog korpusa NOVJ, formiran Udarni NOP odred 5. udarnog korpusa NOVJ, sastava: 3 bataljona.
- Osamnaesta istočnobosanska (hrvatska) NOU brigada izašla iz sastava 27. n ušla u sastav 17. udarne divizije NOVJ.

3. decembar

- Jake neprijateljske snage (nemačka 1. brdska divizija, 7. SS divizija »Princ Eugen« i delovi 187. rezervne i 361. legionarske divizije, delovi bugarske 24. pešadijske divizije, delovi nemačkog 92. i 901. motorizovanog puka i 1. rezervni lovački puk) otpočele nastupanje iz Sarajeva, Tuzle i Zvornika prema Kladnju i Vlasenici i s teritorije Hercegovine i Sandžaka prema istočnoj Bosni, u cilju okruženja i uništenja delova 3. i 2. udarnog korpusa NOVJ na prostoriji Rogatica — Srebrenica — Vlasenica. Ova limsko-drinska operacija, ili operacija »Kugelblic«, završena je 16. decembra.

5. decembar

- Dolovi 15. majevičke udarne brigade 17. udarne divizije NOVJ napali posadu Kladnja ikoja je prethodnog dana pojačana sa oko 600 vojnika nemačke 187. rezervne divizije), ali su se pred nadmoćnijim neprijateljem morali povući uz gubitke od 4 mrtva i 5 ranjenih.
- Delovi nemačke 118. lovačke divizije i 3. bataljona ustaške 5. brigade, nastupajući iz Aržana, ušli u Duvno. Pokušaj neprijatelja da se probije ka Sujici spnčila je 3 dalmatinska udarna brigada 9. divizije NOVJ.
- Nastupajući iz Knina, nemačka pukovska borbena grupa Berger (delovi 721. puka nemačke 114. lovačke divizije, dolovi puka Brandenburg- i oko 600 četnika) bez otpora ušla u Bos. Grahovo.

fi. decembar

- Nemačka pukovska borbena grupa Berger«. nastupajući iz Bos. Grahova, slomila otpor dvaju bataljona 6. brigade 19. divizije NOV.T kod s. Luke i zauzela Livno Poginulo je nekoliko članova OK KPJ za Livno
- Iz reiona Sarajeva otpočelo nastupanje, u dve kolone, dolova nemačke 369. legionarske divizije, ojačanih 1 rezervnim lovačkim i 92. motorizovanim pukom i domobranskim jedinicama, s ciljem da ovladaju komunikacijom Sanjevo — Sokolac — Rogatica. Istog dana neprijatelj je zauzeo Crvene stijene a sutradan bez otpora ušao u Sokolac.
- U Cajniče ušao 3. bataljon 98. puka nemačke 1. brdske divizije i produžio dejstvo ka odseku Ustiprača — Goražde, gde je stupio u vezu s jedinicama nemačke 7. SS divizije »Princ Eugen«.
- Nastupajući iz Zvornika, r.emački 901. motorizovani puk zauzeo Sekoviće, a u toku noći i Vlasenicu, posle slabog otpora delova 3. udarnog korpusa NOVJ.

- U blizini s. Donjeg Malovana (kod Kupresa) formiran dobrovoljački italijanski bataljon, koji je ušao u sastav 3. proleterske (krajiške) brigade 1. proleterske udarne divizije NOVJ.
7. decembar U s. Verićima i s. Lamovitoj (na putu Banja Luka — Prijedor) 11. krajiška udarna brigada 4. udarne divizije NOVJ napala iz zasede 1. bataljon 384. puka nemačke 373. legionarske divizije i posle osmočasovne borbe odbacila ga ka s. Omarskoj, sprečivši mu prodor ka Prijedoru. Poginuo je i ranjen velik broj nemačkih vojnika, dok je 11. krajiška NOU brigada imala 3 mrtva i 7 ranjenih.
- Drugi bataljon 130. puka nemačke 187. rezervne divizije, prodirući iz Tuzle, ušao u Olovo.
- 7/8. decembar — Tri bataljona 1. proleterske udarne brigade 1. proleterske udarne divizije NOVJ napala delove nemačke 118. lovačke divizije u Duvnu i prodrla u grad, ali se u sva- nuće povukla u bližu okolinu. Ni obnovljeni napad sledeće noći, u kome je anga- žovan još jedan bataljon, nije uspeo zbog jakog otpora neprijatelja. Poginulo je 6 nemačkih vojnika, dok su proleterski bataljoni imali 2 poginula i 17 ranjenih.
9. decembar — Na Betnju (na putu Sekovići — Vlasenica) 6. istočnobosanska udarna i 15. maje- vička udarna brigada 17. udarne divizije NOVJ, u trodnevnoj teškoj borbi, nanela jedinicama nemačke 187. rezervne divizije gubitke od oko 250 mrtvih i 1 ranjenih. Pošto su i same pretrpele gubitke od 25 mrtvih i >5 ranjenih, jedinice 17. udarne divizije NOVJ povukle su se radi odmora u rejon s. Tupkovići — s. D. Lukavica — s. Bašigovci — s. Lukić (kod Tuzle).
- U Kladanj ušla 16. muslimanska udarna brigada 17. udarne divizije NOVJ, posle kraće borbe protiv milicije, koja se povukla u pravcu Olova.
- 9/10. decembar — Pod borbom se povlačeći iz doline r. Lima i r. Uvea, Ispred nemačke 1. brdske divizije. 5. udarna divizija NOVJ prešla most na r. Drini u Višegradu a potom porušila most.
- U Livno prodrli delovi 3. proleterske (krajiške) udarne brigade 1. proleterske udarne divizije NOVJ, ali su sc. zbog snažnog otpora delova 721. puka nemačke 114. lovačke divizije, delova puka »Brandenburg« i oko 600 četnika, podržanih tenkovima, i zbog zakasnelog uvođenja u borbu 3. brigade 9. divizije NOVJ, morali povući iz grada.
10. decembar — Kod s. Brnjičana (blizu Gračanice) 5. vojvođanska brigada 16. udarne divizije NOVJ odbila napad oko 500 vojnika Ruskog zaštitnog korpusa i 300 zelenokadrovaca i od- bacila ih u Gračanicu, uz gubitke od 40 mrtvih. Brigada je imala 1 mrtvog i 10 ranjenih.
- Na Borovoj glavi tri bataljona 3. proleterske (krajiške) udarne brigade 1. prole- terske udarne divizije NOVJ, u jednodnevnoj teškoj borbi, sprečili prodor nemačke pukovske borbene grupe »Berger« i naterali je da se vrati u Livno. Poginulo je 30 i ranjeno više nemačkih vojnika, dok je brigada imala 2 mrtva i 8 ranjenih.
11. decembar — Prva južnomoravska NO brigada prebacila se iz Srbije preko r. Drine kod s. St. Broda. (Brigada je dejstvovala u sastavu 5. udarne divizije NOVJ.)
12. decembar — U Sujicu ušle jedinice nemačke 114. lovačke divizije. pošto su u kraćoj borbi odba- cile delove 3. proleterske (krajiške) udarne brigade 1. proleterske udarne divizije NOVJ.
- Kod Konjica delovi 2. domobranske brdske brigade i bataljon nemačke 369. legio- narske divizije napali Mostarski partizanski bataljon. Posle trodnevnih borbi ne- prijatelj je, uz manje gubitke, potisnuo Mostarski bataljon prema pl. Bjelašnici, zapalio s. Blace i opljačkao više drugih sela.
- 13/14. decembar — u rejonu s. Kraljevog Polja (sada: Partizansko Polje, kod Han- Pijeska) 27. udarna divizija 3. udarnog korpusa NOVJ probila položaje delova 482. puka nemačke 187. rezervne divizije. Izvukla se iz okruženja i prešla preko puta Sokolac — Vlasenica, orijentišući se ka Varešu i Brezi.
- Domobransko uporište Han-Kola (kod Banje Luke), posle jednog i po časa žestoke borbe, zauzela 13. krajiška udarna brigada 10. udarne divizije NOVJ. Poginulo je 39 i zarobljeno 59 domobrana. Brigada je imala 2 mrtva i 10 ranjenih, a zaplenila je: 65 pušaka, 10 p. mitraljeza. 3 mitraljeza, 1 minobacač, 10 konja i mnogo druge opreme.
- 15/16. decembar — Jako neprijateljsko uporište s. Sokol (kod Gračanice), u kome se nalazilo oko 800 milicionera, napala 16. udarna divizija NOVJ, ali, zbog jakog otpora iz tvrđave, nije uspela da ga zauzme. Sutradan je odbila napad jačih domobranskih i nemačkih

snaga Iz Gračanice i zauzela Sokol, pošto su se i milicioneri povukli u Gračanicu. Neprijatelj je imao 4 mrtva i 13 ranjenih domobrana, a 16. divizija 12 mrtvih i 17 ranjenih.

- 1f> decembar — Na odseku s. Mekote — s. Han-Kram, posle dvodnevne borbe protiv jedinica nemačke 1. brdske divizije i 7. SS divizije »Princ Eugen«, 5. udarna divizija NOVJ probila se preko puta Han-Pijesak — Sokolac i produžila pokret ka Kladrju. Prilikom proboja pretrpela je osetne gubitke. Pored ostalih, poginuo je komandir čete u 1. južnomoravskoj NO brigadi Slavoljub Vuksanović Jajko, narodni heroj.
- in/17. decembar — Jako ustaško uporište Sujicu napale 1. i 3. proleterska (krajiška) udarna brigada 1. proleterske udarne divizije NOVJ, 2. udarna brigada 6. divizije NOVJ i 7. krajiška udarna brigada 10. udarne divizije NOVJ. Zbog nejednovevnog napada, žilavog otpora ustaša kao i velikih gubitaka, napad je obustavljen. Samo 1. proleterska NOU brigada imala je 17 mrtvih i 44 ranjena. Poginuli su i komesar 3. čete 6. bataljona Milan Munjas i komandir Čete u 1. proleterskoj NOU brigadi Vuksan Đukić. narodni heroj.
- I.'18. decembar Jedinice 3. i 4. (dalmatinske) brigade 9. divizije NOVJ i 6. (dalmatinska) brigada 19. divizije NOVJ napale delove nemačke 114. lovačke divizije, domobrane i četnike (oko 3200 vojnika) u Livnu, ali nisu uspele da zauzmu grad. Neprijatelj je pretrpeo velike gubitke, dok su jedinice 9. i 19. udarne divizije NOVJ imale 33 mrtva i 84 ranjena.
- U s. Potkomu (kod Stoca) delovi 3. hercegovačke udarne brigade 1 Južnohercegovačkog NOP odreda 29. udarne divizije NOVJ (3 bataljona) napali i razbili Stolačku brigadu četničkog Trebinjskog korpusa. Poginulo je 30, zarobljeno je 28 i ranjen je veći broj četnika.
18. decembar — Nastupajući s linije Sarajevo — Vlasenica 1 Tuzla — Doboj. nemačka 1. brdska divizija. 7. SS divizija »Princ Eugen«, delovi 369. legionarske divizije i 1. rezervni lovački puk otpočeli krivajsku operaciju (»Snešturm«) s ciljem da u dolini r. Krivaje okruže i unište 17. i 27. udarnu diviziju 3. udarnog korpusa NOVJ i 5. udarnu diviziju NOVJ. Operacija je završena 28. decembra probijanjem jedinica NOVJ iz okruženja.
- If/19. decen\bar - jedinice 27. udarne divizije 3. udarnog korpusa NOVJ napale neprijateljske posade li Varešu i Brezi. Posle kraće borbe protiv mesne milicije, koja se povukla ka Olovu, 1. majevička udarna brigada je zauzela Vareš. Druga krajiška NOU brigada i Romanijski NOP odred su upali u Brezu i zauzeli rudnik i električnu centralu, ali su u zoru morali obustaviti napad zbog žilavog otpora delova nemačke 369. legionarske divizije. Poginuo je veći broj i zarobljeno je 11 legionara, dok su jedinice NOVJ imale 22 mrtva i ranjena.
- 19/20. decembar — U Bos. Samcu 1. vojvodanska udarna brigada 16. udarne divizije NOVJ napala 2. bataljon domobranskog 8. lovačkog oko 30 nemačkih vojnika i 40 ustaša i posle tročasovne oštre borbe zauzela mesto. Poginulo je oko 70 domobrana i ustaša i 6 nemačkih vojnika, zarobljeno je 110 domobrana i ustaša i 8 nemačkih vojnika, dok se deo čamcima prebacio preko r. Save. Brigada je imala 15 mrtvih i 30 ranjenih. Zaplenjeno je: 2 minobacača 3 mitraljeza. 11 p. mitraljeza i veća količina municije i hrane.
20. decembar — Nemačke snage jačine dve divizije otpočele nastupanje s linije Zvornik — Bijeljina, Zvornik — Tuzla i Tuzla — Brčko da unište jedinice 16. udarne divizije NOVJ 1 partizanske odrede na Majevici i u Semberiji. Posle teških trodnevnih borbi na prostoriji s. Sapna — s. Rastošnica — pl. Jelica 2. i 4. brigada su se probile preko puta Tuzla — Zvornik, na odseku s. Babina Luka — s. Kikači, i uputile u rejon Šekovića. Poginulo je 60 nemačkih vojnika, 73 zeleno-kadrovca i 32 četnika. Gubici jedinica 16. udarne divizije NOVJ: 12 mrtvih, 17 ranjenih i 50 zarobljenih.
- Us. Dramešini (kod Gacka), na sastanku većnika AVNOJ-a i ZAVNOBiH-a iz Hercegovine, koji je održan na inicijativu Oblasnog komiteta KPJ za Hercegovinu, formiran Privremeni oblasni NO odbor za Hercegovinu (13 članova) i njegov Izvršni odbor (7 članova).
- Kod s. Udore (blizu Stoca) jedan bataljon Južnohercegovačkog NOP odreda u zasedi bez vlastitih gubitaka, uništio manju nemačku kolonu. Od oko 50 nemačkih vojnika ubijena su 32. Zaplenjeno je 6 p. mitraljeza, 15 automata i 14 pušaka i uništena su 3 kamiona.
21. decembar — Nemačke jedinice, pod pritiskom jedinica 9. udarne divizije NOVJ, napustile Glamoč i povukle se u Livno.

- 21/22. decembar — Kod s. 2ugliča (na pruži Mostar — Sarajevo) delovi 9. krajiške udarne brigade i Ramskog NOP odreda 10. udarne divizije NOVJ oštetili oklopni voz i uništili teretni voz od 20 vagona s municijom i drugom ratnom opremom i namirnicama. Zbog brze intervencije nemačke i domobranske posade iz Konjica i Ostrošca izvučena je samo manja količina municije.
22. decembar — Prva operativna grupa 16. udarne divizije NOVJ (1, 3. i 5. NOU brigada) napala četnike. U jednodnevnoj borbi na liniji Mramorje — Spletena lipa — Duga njiv i kod Gradačea ona ih je tako razbila, da su se od potpunog uništenja spasiti zahvaljujući veoma gustoj magli. Poginuo je 41, zarobljeno je 35 i runjeno je preko 100 čelnika, dok su jedinice 16. udarne divizije NOVJ imale 3 mrtva i 17 ranjenih.
- Ljubinj je zauzela 3. hercegovačka udarna brigada 29. udarne divizije NOVJ raspršivši glavninu četničke Ljubinjske brigade (oko 150 četnika).
- 22/23. decembar — Kod s. Ribnice (blizu Vareša) jedinice 99. puka nemačke 1. brdske divizije okružile 4. krajišku udarnu brigadu 5. udarne divizije NOVJ, ali je ova brigada uspela da pregazi r. Krivaju kod s. Vozuće i izvuče se na jug ka Romanovcu.
24. decembar — Posle »čišćenja« Majcvice i Semberije, jake nemačke snage su pomerile ofanzivna dejstva prema Trebavi i Posavini. Zbog brzog prodora motorizovanih delova pravcima Tuzla — Gračanica — s. Srnice — Brčko, Brčko — Bos. Samac i Bos. Samac — Gradačac — s. Srnice našle su se 1, 3. i 5. vojvodanska NOU brigada 16. udarne divizije NOVJ polukruženo na uzanom prostoru Trebave. Pašto im forsiranje r. Bosne noću 25/26. decembra nije uspelo, brigade su se 27. decembra, izbegavajući borbu s nemačkim snagama, probile na Majevicu pravcem s. Sokol — Srebrenik. U pokretu je zaostalo oko 120 boraca, pa su ih većinom zarobili četnici.
- 24/25. decembar — Jako domobransko uporište Ilan-Kola (kod Banje Luke) ponovo zauzela 13. krajišku udarna brigada 10. udarne divizije NOVJ. Poginulo je 28 i zarobljeno 68 domobran; Brigada je imala 2 mrtva i 14 ranjenih. Zaplenjenc: 2 minobacača, 2 mitraljeza, 8 p. mitraljeza i 70 pušaka.
- Na Manjin-vrhu (kod Vareša) 4. udarna brigada 5. udarne divizije NOVJ, posle desetčasovne borbe u okruženju, probila obruč dva bataljona 14. puka 7. SS divizije »Princ Eugen« i izvukla se ka s. Dobošlici. Neprijatelj je pretrpeo velike gubitke. Brigada je imala 17 mrtvih i 40 ranjenih.
25. decembar — U krivajskoj operaciji, u rejonu s. Borovice (kod Vareša), nemačka 7. SS divizija »Princ Eugen« i 369. legionarska divizija okružile 5. i 27. udarnu diviziju NOVJ. Posle trodnevni borbi 27. udarna divizija NOVJ probila se iz okruženja preko Ravne planine (kod Vareša) ka Olovu, a 5. udarna divizija NOVJ preko r. Krivaje (kod s. Ribnice) ka Konjuhu. Poginulo je 200 nemačkih vojnika i zarobljeno ih je 30. Divizije NOVJ su imale 31 mrtvog i 57 ranjenih.
- U s. Crkvicama (kod Gacka) počelo trodnevno oblasno savetovanje KPJ za Hercegovinu. Postavljeni su aktuelni zadaci: jačanje političkog rada, puna dobrovoljnost vojne mobilizacije, pažljiv odnos prema imovini stanovništva i više napora za razvoj i ugled organa vlasti i masovnih organizacija. Formirano je okružno povereništvo KPJ za zapadnu Hercegovinu.
- 26/27. decembar — U krivajskoj operaciji prva manevarska grupa 17. udarne divizije 3. korpusa NOVJ (5. istočnobosanska udarna, 18. istočnobosanska (hrvatska) i 1. južnomoravska NO brigada) prebacila se kod s. Tulovića i tako se našla iza leđa delova 99. puka nemačke 1. brdske divizije. Grupa je do 29. decembra izbila u Birač.
28. decembar — U krivajskoj operaciji druga manevarska grupa 17. udarne divizije 3. korpusa NOVJ (15. majevička i 16. muslimanska udarna brigada) prešla r. Krivaju kod s. Stjepin-Hana i produžila marš u pravcu s. Zeljeve (na padinama pl. Konjuha) i dalje Birač. Time se našla iza leđa jedinica nemačke 1. brdske divizije.
- 28/29. decembar — U Bileći 2. i 3. hercegovačka udarna brigada 29. udarne divizije NOVJ napale četničku Bilečku brigadu i Vučedolski bataljon. Pošto je izostalo iznenađenje, posada održala u nekoliko kamenih zgrada, pa je napad krajem iduće noći obustavljen zbog mogućnosti intervencije jačih neprijateljskih snaga. Poginulo je 35 četnika, dok su jedinice NOVJ imale 7 mrtvih i 11 ranjenih.
29. decembar — Vlasenicu zauzela 19. birčanska udarna brigada 27. udarne divizije 3. udarnog korpusa NOVJ.
- 20/20. decembar — Deseta hercegovačka udarna brigada 29. udarne divizije NOVJ napala Gacko, koje je branila četnička Gatačka brigada, ojačana manjim delovima nemačke 7. SS divizije »Princ Eugen«. Iako je slomila spoljnu odbranu i prodrla u grad. 10. brigada je u zoru obustavila napad, pretrpevši gubitke od 7 mrtvih i 16 ranjenih.

30. decembar — Kod s. Moska (na putu Trebinje — Bileća) 3. bataljon 3. hercegovačke udarne brigade 29. udarne divizije NOVJ iz zasede razbio borbenu grupu »Heš« (oko dva bataljona nemačkih vojnika, domobrana i četnika).
31. decembar — Glavnina 5. udarnog korpusa NOVJ, ojačana dvema brigadama 1. proleterskog udarnog korpusa NOVJ (ukupno 8 brigada, 5 odreda i 3 divizionu artiljerije formiranih u pet grupa), otpočela prvu banjolučku operaciju s ciljem da zauzimanjem Banje Luke, Bos. Gradiške i Prijedora privuče na sebe jače nemačke snage iz istočne Bosne i time olakša odbranu 3. udarnog korpusa NOVJ. Prve tri grupe su zauzele veći deo Banje Luke, ali zbog neuspeha četvrte grupe da zauzimanjem Bos. Gradiške spreči dolazak pojačanja opkoljenom garnizonu, napadi su obustavljeni 2. januara. Poginulo je i ranjeno oko 600 i zarobljeno 990 neprijateljskih vojnika, dok su jedinice NOVJ imale oko 200 mrtvih i 400 ranjenih.
- Decembar k. — U s. Crkvicama (kod Gacka), na inicijativu Oblasnog komiteta KPJ za Hercegovinu, formiran Oblasni odbor AFZ-a za Hercegovinu.
- Po naređenju Štaba 5. udarnog korpusa NOVJ rasformiran Blagajsko-janjski NOP odred, koji je bio u sastavu 10. udarne divizije NOVJ.
- Decembar — Odlukom OK KPJ formiran Inicijativni okružni odbori AFZ-a za okrug Prozor — Konjic.
- Rasformiran Crnovrški NOP odred, koji je bio u sastavu 11 udarne divizije NOVJ
- Na pl. Manjači, u borbi protiv nemačkih vojnika poginuo komandir čete Ribničkog NOP odreda Rade Jovanić. narodni heroj

CRNA GORA

1. decembar — Po naređenju Štaba 2. udarnog korpusa NOVJ formirana 4. sandžačka NOU brigada, sastava: četiri bataljona.
- Na prostoriji Piperà (kod Titograda) delovi nemačke 181. pešadijske divizije i četnici Južnog fronta iz Spuža, s. Cerovice i s. Lopata napali Zetski NOP odred, koji se posle jednodnevne borbe povukao ka Bratonožićima uz gubitke od 2 mrtva. Neprijatelj je imao 3 mrtva i više ranjenih.
2. decembar — Na široj prostoriji Pljevalja, po naređenju Štaba 2. udarnog korpusa NOVJ, formirana 1. 2. i 3. partizanska brigada divizije -Garibaldi«, sastava: po četiri bataljona
- 2/3. decembar — U rejonu s. Krstac — s. Stubica (na putu Danilovgrad — Nikšić) 1. bataljon 5. crnogorske udarne brigade 3. udarne divizije NOVJ napao kolonu od 15 kamiona nemačke 181. pešadijske divizije. Poginulo je i ranjeno 60 nemačkih vojnika. Zaplenjeno je i uništeno 11 kamiona, a ostali su se probili, zahvaljujući pomoći iz Nikšića. Bataljon je imao 4 mrtva i 6 ranjenih.
5. decembar — U Kolašinu, u prisustvu 400 delegata, otpočeo I kongres AFZ-a Crne Gore i Boke — Posle dvodnevnog rada doneta je rezolucija u kojoj je istaknuto da je cilj AFZ-a da organizaciono poveže što veći broj žena, učvrsti jedinstvo među ženama, organizuje sistematsku pomoć jedinicama NOVJ, aktivira žene u izgradnji narodne vlasti i dr. Sa kongresa je upućen proglas ženama Crne Gore i Boke s pozivom da se svim snagama bore protiv nemačkih okupatora i domaćih izdajnika.
- Nemačka 1. brdska divizija, slomivši odbranu delova 2. proleterske udarne divizije NOVJ na prijevoljskim položajima i na Jabuci, prodrla u Pljevlja, koja su nekoliko časova ranije napustili Stab 2. udarnog korpusa NOVJ i pozadinske i prištapske jedinice.
6. decembar — Dva bataljona 6. udarne crnogorske brigade 3. udarne divizije NOVJ završila šestočasovno čišćenje Prekobrda i Kuća (kod Podgorice, sada: Titograd) od četnika, uspevši da ih razbiju i delom potisnu za Podgoricu.
- Između Barutane i Rijeke Crnojevića, na putu Podgorica (sada: Titograd) — Cetinje. Udarna grupa bataljona (1. i 2. bataljon 4. proleterske NOU brigade i jedan bataljon 5. crnogorske NOU brigade) napala delove nemačke 181. pešadijske divizije i četnike Južnog fronta. Posle dvodnevni borbi nanela im je osetne gubitke, uz sopstvene gubitke od 3 mrtva i 7 ranjenih.
7. decembar — Na prostoru s. Velimlje — Vilusi — Grahovo 3. i 10. udarna brigada 29. divizije NOVJ, ojačane bataljonom Nikšićkog NOP odreda, posle osmodnevnih borbi, razbile delove četničkog Nikšićkog korpusa i manje delove nemačke 181. pešadijske i domobranske 6. divizije. Poginulo je 68 nemačkih vojnika i domobrana i 47 četnika, dok su jedinice 29. udarne divizije NOVJ imale 9 mrtvih i 15 ranjenih

- Delovi nemačke 1. brdske divizije iz Brodareva iznenada napali i odbacili Bjelopoljski partizanski bataljon i zauzeli Bijelo Polje.
- S. decembar** U Beranama (sada: Ivangrad) održana konferencija kojoj je prisustvovalo preko 150 intelektualaca andrijevičkog i beranskog sreza. Doneta je rezolucija u kojoj je istaknuta borba protiv fašističkog okupatora i njegovih slugu i spremnost učesnika da sve snage i iskustva stave u službu naroda i NOVJ.
- 10. decembar** — Delovi 4. proleterske udarne brigade 3. udarne divizije NOVJ razbili četnike i muslimansku miliciju, nanevši im gubitke od 25 mrtvih i 27 zarobljenih, 1 ponovo zauzeli Bijelo Polje.
- 13. decembar** — Ova bataljona (3. i 5. bataljon) 4. proleterske udarne brigade i 0. udarna crnogorska brigada 3. udarne divizije NOVJ, u sadejstvu sa delovima 3. proleterske (sandžačke) brigade, Komskog i Bjelopoljskog NOP odreda, u trodnevnim borbama u rejonu s. Pavino Polje — s. Kovren (kod Bijelog Polja) razbili delove nemačke 1. brdske divizije, četnike i muslimansku miliciju. Poginulo je oko 70 četnika i milicionera 1 20 nemačkih vojnika i ranjen ih je veći broj, dok su jedinice NOVJ imale 0 mrtvih i 16 ranjenih. Zaplenjeno je 50 pušaka i veća količina municije i drugog ratnog materijala.
- Udarne grupa bataljona (1. i 2. bataljon 4. proleterske NOU brigade i jedan bataljon 5. crnogorske NOU brigade) prešla put Rijeka Crnojevića — Cetinje, očistila s. G. Ceklin, s. Začir i s. Ljubotin od delova četnika Južnog fronta i delova nemačke 181. pešadijske divizije i ušla u Crmnicu gde je napala i zauzela s. Brčele i oslobodila veći broj rodoljuba iz logora. U ovim borbama neprijatelj je imao veliki broj mrtvih i ranjenih, dok je Udarne grupa imala 4 mrtva i 7 ranjenih. Zaplenjeno 405 pušaka, 3 minobacača, 7 mitraljeza. 15.000 bombi. 57.000 metaka i drugi materijal
- 20. decembar** — U Podgorici (sada: Titograd) streljan Mirko Lučić, narodni heroj.
- U s. Farmacima (kod Podgorice, sada: Titograd) nemački vojnici streljali 50 zatvorenika u znak odmazde zbog svojih gubitaka na putu Podgorica — Rijeka Crnojevića.
- 21. decembar** Delovi 3. proleterske (sandžačke) udarne brigade razbili četnike i ovladali rejonom s. Kosanice i s. Mataruga (kod Pljevalja), zarobivši 41 četnika i zaplenivši 4 mitraljeza i 1 bacač.
- 27. decembar** - U blizini s. Potpeča delovi 2. bataljona 3. proleterske (sandžačke) NOU brigade razbili nemačku kolonu jačine oko 200 vojnika, nanevši joj gubitke od 20 mrtvih i odbacivši je prema Pljevljima.
- U rejonu s. Kokota (kod Podgorice, sada: Titograd) nemački vojnici streljali 50 pripadnika NOP-a.
- 30. decembar** — U s. Vlahovićima (kod Kolašina), po naređenju Štaba 2. udarnog korpusa NOVJ formirana 7. crnogorska NOU brigada, sastava: četiri bataljona
- 31. decembar** — Na liniji s. Kozice — s. Vrulja — s. Lijeske delovi 3. proleterske (sandžačke) NOU brigade odbili nemačko-četnički napad iz Pljevalja
- Decembar k.** — U s. D. Morači (kod Kolašina), po naređenju Štaba 2. udarnog korpusa NOVJ, formiran t. brdski divizion 2. udarnog korpusa NOVJ.

HRVATSKA

- 1. decembar** — Po naređenju Štaba 6. korpusa NOVJ formirana Komanda Brodskog vojnog područja.
- U s. Jesenjskom Cerju (kod Lepoglave) 1. bataljon Zagorskog NOP odreda napao delove Pavelićeve gardijske brigade koji su Paveliću obezbeđivali put za Lepoglavu. Bataljon se posle tročasovne borbe povukao, uz gubitke od 2 mrtva i 3 ranjena, a ustaše su, za odmazdu, pobile u selu 35 Lica (među kojima i sedmero dece od 2—16 godina starosti) i opljačkale i popalile više kuća.
- Kod s. Mrzlih Vodica (blizu Delnica) 10. slovenačka (ljubljska) brigada 18. divizije NOVJ napala i, posle kraće borbe, uništila nemački oklopni automobil iz Sušaka. Poginulo je 9 i zarobljena su 2 nemačka vojnika.
- U s. Ičićima (koti Opatije) 9. istarska partizanska četa napala karabinijersku stanicu i zarobila 6 karabinijera.

- Sa o. Iza i Dugog otoka povukli se delovi nemačke 114. lovačke i 264. pešadijske divizije.
- 2. decembar
  - GS NOV i PO za Hrvatsku naredio Stabu 6. korpusa NOVJ da uputi 28. udarnu diviziju iz Moslavine u Pokuplje i Turopolje radi zajedničkog dejstva sa jedinicama 8. divizije NOVJ. Divizija se prebacila u Turopolje 7. decembra, ali plan nije ostvaren zbog neprijateljske operacije »Panter« na Kordunu i u Baniji i operacije »Vajnahtsman« u Pokuplju i Turopolju.
  - Tzmeđu s. Ilače i s. Sidskih Banovaca (kod Sida) Diverzantski udarni bataljon GS NOV i PO za Vojvodinu bataljon minom izbacio iz šina nemački vojni teretni voz sa ratnim materijalom i uništio lokomotivu i 8 vagona.
  - Kod s. Lovrana (Istra) 9. istarska partizanska čela napala iz zasede nemački kamion i ubila 5 vojnika.
  - Saveznička avijacija bombardovala Split i Omiš, kao i Orebić i Ston na poluostrvu Pelješcu.
- 1. decembar
  - Kod o. M. Drvenika (blizu Trogira) saveznička avijacija napala 2 broda s nemačkom vojskom i jedan brod potopila. Drugi brod oštećen, nasukao se na kopno blizu Trogira. Tu su ga napali i potopili delovi 9. dalmatinske brigade 20. divizije NOVJ Poginulo je 15, a ranjeno 40 nemačkih vojnika.
  - Šibenik bombardovala saveznička avijacija i potopila 4 manja nemačka broda.
  - U s. Lugu (kod Samobora) Omladinska NO brigada »Joža Vlahovlć« i bataljun Zumberačko-pokupskog NOP odreda napali posadu i ubili 7 ranili 8 i zarobili 12 nemačkih vojnika.
  - Na r. Kupi (kod Karlovca) 3. bataljon I. kordunaškog NOP odreda minom porušio most i zarobio 13 domobrana koji su ga obezbeđivali.
  - Po naređenju GS NOV i PO za Hrvatsku 21. brigada 28. divizije NOVJ dobiia naziv udarna.
- 4. decembar
  - Na pulii Delnice — s. Mrzle Vodice jedinice 18. divizije NOVJ uništile iz zasede kamion sa 25 vojnika iz 194. puka nemačke 71. pešadijske divizije.
  - U Dalmaciji i jugozapadnoj Bosni otpočela operacija nemačko-kvislinških snaga (nazvana »Citen«) protiv 8. korpusa i delova 1. i 5. korpusa NOVJ. Iz Posušja i Studenata ka Duvnu nastupali su delovi nemačke 118. lovačke divizije i 5. ustaške brigade a iz Sinja, Knina i Bos. Grahova ka Livnu snage nemačke 114. lovačke divizije, domobranskog 15. puka i četnici. (Neprijatelj je 5. i 6. decembra zauzeo Duvno i Livno. Borbe na ovom području nastavljene su do kraja decembra.)
- 5. decembar
  - Na ž. st. Gradište (kod Vinkovaca) jedna četa Diljskog NOP odreda napala voz i uništila lokomotivu i 20 vagona, a zarobila 22 domobrana.
  - Kod Barbanti 5. istarska partizanska četa napala italijanske fašiste i ubila 3 a zarobila 4 fašista. Za odmazdu, neprijatelj je u Barbanu zapalio 3 kuće i uhapsio 20 ljudi.
  - U s. Rašporu (kod Jurdana, Istra) otvorena hrvatska škola.
- x. decembar
  - Na Kordunu i u Baniji otpočela neprijateljska operacija (-Panter-) u cilju razbijanja 4. korpusa NOVJ, uništenja njegovih baza za snabdevanje i vršenja deportacije stanovništva. S linije Karlovac — Ogulin ka Petrovoj gori i Samarici nastupala je nemačka 371. pešadijska divizija, a s komunikacija Glina — Petrinja — Sunja i Sunja — Kostajnica — Bihać nastupali su glavnina nemačke 1. kozačke konjičke divizije i delovi nemačke 373. legionarske divizije i domobranske 2. lovačke brigade. Do 20. decembra neprijatelj je gotovo na svim pravcima slomio otpor jedinica 4. korpusa NOVJ i prodro na slobodnu teritoriju, pustošeći naselja i pljačkajući stanovništvo. Četvrti korpus je imao oko 200 boraca izbačenih iz stroja, dok su gubici neprijatelja nepoznati.
  - Kod s. Koprivne (na pruzi Pleternica — Kapela Batrina) jedinice Požeškog NOP odreda napale voz i uništile lokomotivu i 4 vagona. Poginulo je 20, a zarobljeno 42 nemačka vojnika, domobrana i ustaše.
  - Po naređenju Štaba 8. korpusa NOVJ formiran Stab grupe severnodalmatinskih NOP odreda,
  - U s. Jurkoviću i s. Cerju (kod Samobora) Zumberačko-pokupski NOP odred napao ustaše, te zarobio 6 i ubio 7 ustaša, dok se ostatak probio u Samobor.

- U s. Šandrovcu (kod Varaždina) jedinice Kalničkog NOP odreda napale žand. stanicu i -zarobile 11 žandarma.
- 7. decembar — Iz rejona Zagreba otpočeo napad delova Paveličeve gardijske brigade i čete nemačkih vojnika u cilju »čišćenja« prostorijske jugozapadno od pruge Zagreb — Sisak. U rejonu s. M. Buna — s. V. Buna — s. Podvornica pružila je jak otpor neprijatelju 28. udarna divizija NOVJ, koja je toga dana stigla iz Moslavine u Turopolje. Posle dvodnevni borbi neprijatelj se povukao u Zagreb, uz gubitke od 25 mrtvih i 16 ranjenih ustaša i 12 nestalih nemačkih vojnika, a 28. divizija je takode imala znatne gubitke.
- Na putu s. Cerovlje — s. Dragoć (kod Pazina) 10. istarska partizanska četa uništila 1 automobil i 3 motocikla sa prikolicom. Poginula su 2 nemačka oficira i 7 vojnika
- U Buzetu (Istra) 4. istarska partizanska četa uništila ž. stanicu.
- 8. decembar — Između s. Učke i s. Vranja (kod Opatije) 9. istarska partizanska četa napala nemačku motorizovanu kolonu i uništila 1 kamion i 1 automobil. Poginuli su 21 nemački vojnik i 1 oficir, a oko 10 vojnika je ranjeno. Četa je imala 1 ranjenog.
- Na pruzi kod Buzeta (Istra) minerska grupa 4. istarske partizanske čete uništila 2 lokomotive i oštetila 3 vagona.
- t/9. decembar — Kod s. Drvenika (Makarsko primorje) naoružani brodovi »Biokovac« i »Turst« iz sastava 4. pomorsko-obalskog sektora Mornarice NOVJ napali ustaški brod »Jadro« i posle kratice borbe prisilili ga na predaju, zarobivši 30 žandarma, 2 oficira i 10 mornara i zaplenivši brod sa 12 vagona životnih namirnica i opreme.
- 9. decembar — Otpočela dvodnevna konferencija delegata sreskih i opštinskih NO odbora iz ličkog okruga, u prisustvu predstavnika ZAVNOH-a, na kojoj se diskutovalo o političkoj situaciji i o zadacima NOO-a.
- U blizini s. Pasjaka (kod Ilir. Bistrice) 1. istarska partizanska četa uništila iz zasede nemački kamion, automobil i motocikl.
- 9/10. decembar — U s. Majuru, s. Panjanima i s. Stubljanima (kod Kostajnice) 1. udarna I 3. brigada 7. udarne divizije NOVJ napale delove 4. kubanskog puka nemačke 1. kozačke konjičke divizije. Posle tročasovne borbe neprijatelj se, uz gubitke od 7 mrtvih i 2 ranjena, povukao iz s. Majura i s. Panjana u Kostajnicu. Zaplenjeno je preko 60 jahaćih konja i veća količina opreme. Jedinice 7. divizije su imale 3 mrtva i 42 ranjena.
- 10. decembar — U blizini s. Stefanje (kod Čazme) jedinice 2. brigade (moslavačke) 2. operativne zone NOV i PO Hrvatske sačekale u zasedi i razbile delove 3. bataljona domobranskog 2. pešadijskog puka i grupu nemačkih vojnika iz Narte. Zarobljena su 33 domobrana i 3 oficira, poginulo je 15 i ranjeno 5 domobrana i nemačkih vojnika. Brigada je imala 3 mrtva i 2 ranjena.
- U s. Podzvizdu (kod V. Kladuše) oko 300 pripadnika muslimanske milicije Huske Miljkovića iznenada napalo 1. bataljon 4. brigade 7. udarne divizije NOVJ. Bataljon se u neredu povukao ka s. Glinici, uz gubitke od 3 mrtva, 4 ranjena i 17 zarobljenih.
- U s. Brgudcu (kod Buzeta), u Istri, u prisustvu 150 delegata, otpočelo dvodnevno partijsko savetovanje, na kome su doneti zaključci da se učvrste organizacije KP.T i SKOJ-a, kadrovi ideološki jače uzdižu, proširi mobilizacija za NOV i ojačaju NO odbori.
- Kod o. Hvara naoružani brod »NB 6« sa delovima Hvarske i Primorske flotile 4. pomorsko — obalskog sektora Mornarice NOVJ posle jednočasovne borbe zarobio neprijateljski motorni jedrenjak »Sv. Nikola«. Poginuli su 1 nemački podoficir i kapetan broda.
- Na o. Pag iskrcali se delovi 4. ustaške brigade iz Karlobaga, ali su se 29. decembra povukli.
- 11. decembar — U rejonu s. Dugog Dola i s. Mlakovca (kod Vojnića) Kordunaški NOP odred napao stražare iz nemačke 371. pešadijske divizije i oslobodio 250 uhapšenih ljudi. Zaplenjeno je 30 zaprežnih kola s materijalom i 150 grla stoke koju je neprijatelj opljačkao od stanovništva.
- U s. Ravnoj Gori oko 300 domobrana iz Vrbovskog napalo dva bataljona 9. slovenačke brigade 18. divizije NOVJ. U dvočasovnoj borbi neprijatelj je razbijen i odbačen u Vrbovsko uz gubitke od 5 poginulih i 18 zarobljenih vojnika.
- 12. decembar — U s. Lipovčanima (kod Čazme), po naređenju GS NOV i PO za Hrvatsku, formirana NO brigada »Matija Gubec« 32. divizije NOVJ.

- Kod s. Kokinca (na pruži Bjelovar — s. V. Pisanica) Bilogorski NOP odred napao grupu od 70 nemačkih policajaca koji su obezbeđivali prugu, te ubio 8 i ranio 14 policajaca.
- Na o. Braču i o. Hvaru održani izbori za NO odbore.
- 13. decembar
  - Na pulu s. Breza — s. Klana (kod Rijeke) 1. istarska partizanska četa napala iz zasede nemačku motorizovanu kolonu. Poginuo je 31 nemački vojnik i oštećena su 4 kamiona.
  - Šibenik bombardovala saveznička avijacija, porušivši 24 i oštetivši više zgrada. Poginulo je preko 80 stanovnika.
- 14. decembar
  - Jedinice 18. brigade 12. divizije NOVJ napale nemački SS policijski bataljon i žandarmeriju u Đakovu. Usled jakog otpora napad je obustavljen posle višerasovne borbe. Neprijatelj je imao 24 mrtva, 22 ranjena i 10 zarobljenih, a 18. brigada 20 mrtvih, 48 ranjenih i 23 nestala.
  - Vojnici zauzele jedinice 8. divizije NOVJ poste višerasovne borbe protiv delova 670. puka nemačke 371. pešadijske divizije, koji su se povukli u Glinu. Jedinice 8. divizije su imale 4 mrtva i 6 ranjenih.
  - Kod s. Papuče (blizu Gospića) delovi 4. ustaške brigade iz s. Metka napali 2. brigadu 13. divizije NOVJ. Posle deseterasovne borbe ustaše su se povukle u polazni rejon, nanevši 2. brigadi gubitke od 6 mrtvih, 7 ranjenih i 20 zarobljenih.
  - Na dravskom mostu kod Đckenješa jedinice NOU brigade »Braća Radić« 32. divizije NOVJ napale domobranksu stražu i zauzele sela Golu i Zdalu. Zarobljeno je 14 žandarma i domobrana, dok se ostatak neprijateljske posade povukao na mađarsku teritoriju.
  - Na o. Braču otpočela Prva oblasna konferencija USAOH-a za Dalmaciju, na kojoj su, u trodnevnom radu, izneti rezultati NOB-a i date smernice budućeg rada. Izabran je Oblasni odbor USAOH-a.
- 15. decembar
  - U Vrbovskom jedinice 18. divizije NOVJ i 3. brigada 13. divizije NOVJ opkolile i napale delove 10. ustaškog bataljona i domobranski 2. železničko-stražarski bataljon. Borbe su vođene neprekidno do 20. decembra, kada su se u Vrbovsko probile nemačko-ustaške snage, koje su se zatim, 23. decembra, s napadnutom posadom povukle u Ogulin, a jedinice NOVJ su zaposle mesto. Neprijatelj je imao 20 mrtvih i 45 ranjenih, jedinice NOVJ 22 mrtva i 35 ranjenih.
  - Na putu Sinj — Livno jedinice 8. i 9. dalmatinske brigade 20. divizije NOVJ napale nemačke posade u selima Bilom Brigu, Knežici, Trnovim Poljanama, Vagnju i Prologu. Pošto im ovaj napad, kao ni napad ponovljen 16/17. decembra, nije uspeo, te jedinice su se povukle uz gubitke od 10 mrtvih i 17 ranjenih.
  - U rejonu s. Strmice delovi 741. puka nemačke 114. lovačke divizije sa četnicima iz Knina napali 5. dalmatinsku brigadu 19. divizije NOVJ i u dvodnevnom borbama joj naneli gubitke od 7 mrtvih, 16 ranjenih i 11 zarobljenih.
  - Kod s. Jazavice (na pruži Novska — Nova Gradiška) jedinice Posavskog NOP odreda minirale prugu i napale voz. Poginulo je 5 nemačkih vojnika i 2 oficira, a zarobljeno 18 domobrana, 2 nemačka vojnika i 2 ustaše. Posavski NOP odred je imao 1 ranjenog.
- Decembar p.p.
  - Po naređenju Štaba 8. korpusa NOVJ formiran Štab Grupe srednjodalmatinskih NOP odreda.
- 16. decembar
  - U s. Đevrskama (kod Benkovca) 1. bataljon Severnodalmatinskog NOP odreda napao četnike. Poginulo je 20, a ranjeno 13 četnika. Bataljon je imao 1 mrtvog i 4 ranjena.
  - Kod s. Sukošana mornaričke jedinice 3. pomorsko-obalskog sektora Mornarice NOVJ zarobile neprijateljski brod »Tomislav« koji je isplovio iz Zadra da bi izbegao bombardovanje savezničke avijacije.
  - Zadar bombardovala saveznička avijacija i uništila lučka skladišta.
- 17. decembar
  - Brodska NO brigada 12. divizije NOVJ, posle višerasovne borbe protiv nemačke žandarmerije, zauzela s. Gorjane (kod Đakova). Deo posade koji se probio iz sela sačekale su u zasedi i napale jedinice Cehoslovačke NO brigade »Jan Žiška«, 18. brigade 12. divizije NOVJ i Osječkog NOP odreda. Neprijatelj je imao 101 poginulog, a Brodska brigada 7 mrtvih i 23 ranjenih.
  - Zadar bombardovala saveznička avijacija i u luci pogodila nemački brod »Marbjonsko«, na koji je bilo ukrcano 208 tona raži.

- 18. decembar** — U gradu Hvaru otpočela dvodnevna konferencija kojoj je prisustvovao 41 umetnik, književnik i publicista Dalmacije. Konferencija je izdala proglas u kome, ukazujući na izdajnički rad izbegličke londonske vlade, osuđuje one umetnike i javne radnike koji su se stavili u službu okupatora i njihovih slugu I poziva umetnike sa neoslobođene teritorije da što pre stupe u redove NOVJ.
- U Zadarskom kanalu 2 patrolna čamca Virske flotile 3. pomorsko-obalskog sektora Mornarice NOVJ napali naoružani nemački brod koji je prevezio 150 vojnika i naneli mu teške gubitke u ljudstvu.
- 18/19. decembar** U s. Sopnici (kod Zagreba) Turopoljsko-posavski NOP odred i četa 2. diverzantskog bataljona GS NOV i PO za Hrvatsku napali i razoružali domobransku posadu i uništili dva skladišta (390 tona) avionskih bombi i protivavionskih granata. Zarobljeno je 60 domobrana, 1 podoficir i 2 oficira, a od eksplozije poginulo je 5 i ranjeno 41 nemački vojnik i domobran.
- U Bračkom kanalu britanski torpedni čamci napali nemački konvoj od 1 dvotrupne peniše, 2 desantno-jurišna čamca i 1 motornog čamca. Potopljeni su peniša sa oko 20 vojnika i 1 desantno-jurišni čamac, a ostala dva čamca su oštećena uplovila u luku Ploče.
- 19. decembar** — Na aerodromu Kurilovec (kod Zagreba) jedinice 28 udarne divizije NOVJ i Turopoljsko-posavskog NOP odreda napale nemačko-domobransku posadu. U tročasovnoj borbi je poginulo 20 neprijateljskih vojnika, zarobljeno 15 nemačkih vojnika i 1 oficir i 150 domobrana i 1 oficir, a oslobođeno 460 italijanskih vojnika koji su kao zarobljenici radili na aerodromu. Uništeni su 1 tromotorni avion, (i kamiona i hangar) s većom količinom goriva. Kad su iz Zagreba pristigla nemačko-ustaška pojačanja s tenkovima, jedinice NOVJ su se povukle uz gubitke od 4 mrtvo i 10 ranjenih.
- U blizini s. Počitelja (kod Gospića) delovi 4. ustaške brigade podržani artiljerijom, iznenada napali 2. brigadu 13. divizije NOVJ. Posle viščasovne borbe ustaše su se povukle u Gospić uz gubitke od 2 mrtva i 1 ranjenog, dok je 2. brigada imala 5 mrtvih, 7 ranjenih i 25 nestalih.
- Osnovan ONO odbor Zadar.
- Na o. Visu održani izbori za NO odbore.
- U Hrvatskom primorju održana konferencija prosvetnih radnika kojoj je prisustvovalo 56 delegata. a
- 20. decembar** — U s. Zlobinu (kod Kraljevice) 1. udarna brigada 13. divizije NOVJ napala nemačku posadu, ali se posle viščasovne borbe, zbog pojačanja pristiglih iz Sušaka, povukla uz gubitke od 4 poginula, 5 ranjenih i 3 nestala.
- I — Kod rta Pelegrina (na o. Hvaru) patrolni čamci 4. pomorsko-obalskog sektora Mornarice NOVJ, u sadejstvu sa britanskim torpednim čamcima, zarobili 2 nemačka naoružana broda.
- ff — U s. Dubravi (kod Zagreba) ustaše obesice 16 aktivista NOP-a.
- 22. decembar** S Pelješca izvršili desant na o. Korčulu 750. puk nemačke 118. lovačke divizije, delovi 668. artiljerijskog puka, bataljon "Brandenburgs i četa tenkova. Ostrvo su branili 13. dalmatinska brigada 26. divizije NOVJ. 1. prekomorska brigada i Korčulanski NOP odred, a 23 24. decembra su stigla ; dva bataljona 1. dalmatinske udarne brigade 9. divizije NOVJ sa o. Visa. Pod pritiskom nadmoćnog neprijatelja, sve jedinice NOVJ su se noću 24/25. decembra 1 sledećih noći povukle na ostrva Vis i Hvar. Pretrepevši osetne gubitke: od 1057 boraca 13. brigade evakuisano je samo 525, dok je 1. prekomorska brigada imala oko 300 ljudi izbačenih iz stroja. Prema nepotpunim podacima, nemačke jedinice su imale oko 100 mrtvih i ranjenih.
- Kod o. Silbe britanski torpedni čamci (MTB 298 i 276) napali nemačku krstaricu »Niobe« (bivšu »Dalmaciju«) koja se, na putu za Pulu. 19. decembra nasukala na jugozapadni deo ostrva. Brod su dva torpeda teško oštetila, a trećim je torpedom potopljen remorker »Parenco«, vezan uz bok »Niobe«.
- U rejonu s. Počitelja (kod Gospića) delovi 4. ustaške brigade iz Gospića napali 2. brigadu 13. divizije NOVJ i naneli joj gubitke od 10 mrtvih, 8 ranjenih i 7 zarobljenih. Ustaše su imale 3 ranjena.
- U Slunju SNO odbor održao konferenciju sa 170 odbornika iz svih sela i opština sreza Slunj.

23. decembar — U s. Sibirju (kod SI. Broda) jedinice Čehoslovačke NO brigade „Tan Žiška“ 12. divizije NOVJ napale nemačku motorizovanu kolonu. U desetčasovnoj borbi poginulo je 33 i zarobljeno 9 neprijateljskih vojnika, a spaljeno 98 kamiona i 20 motocikln. Brigada je imala 2 mrtva i 15 ranjenih.
- Kod s. Širinca (blizu Ivanić-Grada) 2. brigada (moslavačka) 2. operativne zone NOV i PO Hrvatske minirala prugu i uništila lokomotivu i 6 vagona. Poginuli su 3 nemačka vojnika i 1 ustaša, a zarobljeni 35 domobrana, 3 ustaše i 2 nemačka vojnika.
- Između s. Badljevine i s. Omanovca (kod Pakraca) jedinice Daruvarskog NOP odreda napale iz zasede bataljon domobrana, te ubile 4 domobrana i 1 oficira, ronile 2 i zarobile 6 domobrana.
24. decembar — U s. Gromačnikti (kod SI. Broda) delovi Čehoslovačke NO brigade „Jan Žiška“ 12. divizije NOVJ i Diljskog NOP odreda napali domobransku posadu kod skladišta municije, ali se, zbog jakog otpora iz bunkera, povukli uz gubitke od 6 mrtvih i 17 ranjenih. Neprijatelj je imao 9 ranjenih.
- U s. Lazini (kod Jastrebarskog) Omladinska NO brigada „Joža Vluhović“ napala nemačku posadu, ali se, zbog pojačanja pristiglih iz Jastrebarskog, morala povući. Zarobljena su 24, a ranjena 4 neprijateljska vojnika.
25. decembar — U s. Račicama (kod Buzeta) održana Prva oblasna partijska konferencija KPH za Istru, na kojoj je, u prisustvu 80 delegata, izabran Oblasni komitet KPH.
- Snage nemačke 371. pešadijske divizije i 4. kubanski puk nemačke 1. kozačke konjičke divizije otpočele operaciju („Vajnahtsman“) u cilju uništenja jedinica NOVJ u Pokuplju i Turopolju. Pošto se 28. udarna divizija NOV.T, po naređenju GS NOV i PO za Hrvatsku, 29. decembra povukla iz Turopolja u Moslavinu, neprijateljske jedinice su, ne nailazeći na otpor, do 30. decembra prokrstarile ovu prostoriju pljačkajući.
- U Barbanu (kod Raše) 5. istarska partizanska četa zarobila 18 karabinijera.
- U bolnici na o. Hvaru, podlegavši teškim ranama koje je prethodnog dana zadobio u borbi protiv nemačkih jedinica na o. Korčuli, umro komandant 26. divizije NOVJ Nikola Martinović, narodni heroj.
27. decembar — U Vrliku, posle dvodnevni borbi, ušle jedinice 20. divizije NOVJ, pošto su se manji delovi nemačke 264. pešadijske divizije sa četnicima i ustaškom milicijom povukli u Knin i Drniš.
- U blizini s. Belog Sela i s. Sungera (kod Delnica) jake nemačke snage iz Fužina napale 10. slovenačku (ljubljsku) brigadu 18. divizije NOVJ. Brigada se, zbog nadmoćnosti neprijateljskih jedinica, posle 11 časova borbe povukla na pl. Slavicu, odakle je protivnapadom odbacila neprijatelja u Fužine. Sutradan su nemačke snage napustile Fužine i povukle se u Zlobin. Gubici neprijatelja: 18 mrtvih i veći broj ranjenih. Brigada je imala 5 mrtvih i 2 ranjena.
- U blizini s. Brezovca (kod G. Lapca) 1. bataljon 7. dalmatinske brigade 19. divizije NOVJ upao u neprijateljsku zasedu i pretrpeo gubitke od 5 mrtvih, 6 ranjenih i 6 zarobljenih.
- U luci Hvaru nemački avioni potopili naoružani brod „NB 5“ iz 4. pomorsko-obalškog sektora Mornarice NOVJ.
- U s. Roženici (kod Pokupskog), u borbi protiv nemačkih vojnika, poginuo potpukovnik NOVJ Ivan Rukavina Siđo, narodni heroj.
28. decembar — Kod s. Ravče (na putu Vrgorac — s. Kozice) jedinice Neretvanskog NOP odreda uništile iz zasede 3 kamiona i ubile 25 nemačkih vojnika, a zarobile 1 oficira.
29. decembar — U s. Račicama (kod Buzeta) održana Prva oblasna konferencija SKOJ-a za Istru, na kojoj je, u prisustvu 115 delegata, izabran Oblasni komitet SKOJ-a.
- Na o. Ugljanu održana konferencija delegata MNO odbora iz sreza Preko, na kojoj je izabran SNO odbor.
- U blizini s. Varaždinbrega (kod Varaždina) jedinice NOU brigade „Braća Radić“ 32. divizije NOVJ napale četvu ustaša Paveličeve gardijske brigade i nanele joj gubitke od 4 mrtva, 11 ranjenih i 3 nestala. Brigada je imala 3 mrtva i 18 ranjenih.
- Kod s. Raštevića (na putu Benkovac — s. D. Zemunik) 2. bataljon Otočkog NOP odreda napao 5 kamiona s nemačkim vojnicima. Poginulo je oko 30 neprijateljskih vojnika i uništena su 2 kamiona. Bataljon je imao 1 ranjenog.

U rejon« s. Caglina (kod Našica) bataljon Diljskog NOP odreda napao kolonu 6. ustaškog bataljona i ubio 17, a ranio 20 ustaša.

Na putu Lovinac — s. Medak jedinice 7. dalmatinske brigade 19. divizije NOVJ napale iz zasede nemačku motorizovanu kolonu i uništile 2 kamiona natovarena naftom.

2<H3Q. decembar U s. Balama (kod Rovinja) 3. istarska partizanska četa zarobila 13 karabinijera i zapalila opštinsku zgradu i 2 kamiona.

30. decembar Po naređenju Štaba 4. korpusa NOVJ formiran Stab grupe NOP odreda ovog korpusa. Snage nemačke 264. pešadijske divizije iz Knina i Drniša, podržane tenkovima, odbacile delove 20. divizije NOVJ i ponovo zauzele Vrliku.

31. decembar — Na istočnoj obali o. Ista naoružani brod »Jadran« iz 3. pomorsko-obalskog sektora Mornarice NOVJ zarobio posadu od 24 nemačka mornara, 3 domobranska podoficira i 2 mornara s nasukanog minopolagača »Mosor«.

— U Đurđevac ušao Bjelovarski NOP odred, pošto se žandarmerijska posada, zbog približavanja naših jedinica, povukla na teritoriju Mađarske.

— Na o. Mljet iskrcao se sa Pelješca 3. bataljon 750. puka nemačke 118. lovačke divizije, a delovi 13. dalmatinske brigade 26. divizije NOVJ i Orjenskog NOP odreda povukli se na o. Vis.

Decembar — U s. Prapoću (kod Buzeta, u Istri) otvorena hrvatska škola.

MAKEDONIJA

1 decembar — V okolini Kumanova, po naređenju Štaba 5. operativne zone NOV i PO Makedonije, od dotadašnjeg Skopsko-kumanovskog NOP odreda formiran 1 kumanovski partizanski bataljon »Jordan Nikolov«, jačine 110 boraca.

— Izašao prvi broj lista »Bratstvo«, organa Štaba 1. makedonsko-kosovske NOU brigade.

2. decembar — Komanda mesta Debarca dala uputstvo NO odboru s. Botuna (kod Ohrida): u kojim slučajevima i po čijem odobrenju soljaci mogu prodavati životne namirnice, pošto je to naredbom GS NOV i PO za Makedoniju bilo zabranjeno.

— Sreski upravitelj iz Negotina na Vardaru i/.veštava ministra unutrašnjih poslova Bugarske o stanju u srezu i traži pojačanje u policiji da bi očuvao red i mir i obračunao se s partizanskim jedinicama.

3. decembar — Nemačko-balističke snage iz Kičeva. Dobra i Struge preduzele koncentričan napad na slobodnu teritoriju Debarca s ciljem da unište partijsko I vojno rukovodstvo NOV i PO Makedonije i 1. makedonsko-kosovsku NOU brigadu i oslobode komunikacije koje iz zapadne Makedonije vode za Albaniju. Posle vrlo teških borbi u Debarcama, na krušovskom i resenskom području. 1. makedonsko-kosovska NOU brigada je sa CK KPM i C.S NOV i PO za Makedoniju, prema ranije predviđenom planu, 5. decembra napustila slobodnu teritoriju i preduzela marš za Grčku.

— U rejonu s. Kozice, s. Kladnika, s. Turja, s. Mramorca, s. Slatina i s. Slivova (kod Kičeva) bataljoni Raihiž Sadik« i Boris Vukmirovič« 1. makedonsko-kosovske NOU brigade otpočeli vrlo teške borbe protiv nemačko-balističkih snaga iz Kičeva. Nadmoćni neprijatelj je do 5. decembra ovladao ovim rejonom, a bataljoni su se povukli ka pl. GaličićL

4. decembar — Kod s. Belice (blizu Kičeva) Kosovsko-metohijski bataljon 1. makedonsko-kosovske NOU brigade napao nemačko-balističke delove, jačine oko 120 ljudi, i naneo im gubitke od 4 mrtva.

5. decembar — Kod s. Slivova (blizu Ohrida) seoski odbornici, zajedno sa starim ilindenskim borbicima, vodili vrlo tešku i neravnu borbu protiv jakih nemačko-balističkih snaga koje su koncentrično napale slobodnu teritoriju Debarca i tako omogućili ženama, deci i starcima da se iz sela prebace na pl. Koraorman.

— Kod s. Brezova i s. Puste Reke (blizu Kruševa) bugarski vojnici i policija napali Kičevski bataljon (2. bataljon) 1. makedonsko-kosovske NOU brigade. U petočasovnoj borbi je poginulo oko 10 policajaca. Bataljon se bez gubitaka povukao za s. Slatinu.

- 5/6. decembar — CK KPM, GŠ NOV i PO za Makedoniju i 1. makedonsko-kosovska NOU brigada preduzeli pokret iz Debarca, preko Prespe, Galifire, s. Bufa i Kajmakčalana, za Karadžou (u Grčkoj). Cilj im je bio: u jeku neprijateljskih ofanzivnih dejstava izvući jedinice i, prema ranije stvorenom planu, težište dejstava preneti na glavni komunikacijski pravac Solun — Skoplje, a odatle u centralni i istočni deo Makedonije.
10. decembar — U s. Drenku (kod Kumanova) oko 500 čelnika Vardarskog korpusa opkolilo 1. kumanovski partizanski bataljon »Jordan Nikolov« s namerom da ga unište i da taj kraj »očiste« od partizana. Posle sedmočasovne borbe četnici su odbačeni ka s. Arbanaškom, a bataljon se povukao na pl. Kozjak. Gubici četnika: oko 20 mrtvih i 30 ranjenih, a bataljon »Jordan Nikolov«: 7 mrtvih; 4 ranjena i 3 nestala.
- U blizini s. Tabanovea grupa boraca 1. kumanovskog partizanskog bataljona »Jordan Nikolov« minirala prugu Kumanovo — Preševo i uništila lokomotivu i 8 vagona nemačkog teretnog voza zbog čega je saobraćaj bio prekinut 24 časa.
11. decembar — Us. Germanu (kod Lerina, u Grčkoj), u sastav 1. makedonsko-kosovske NOU brigade ušao i bataljon »Stevan Naumov«.
14. decembar — Na Kajmakčalan stigla iz Debarca 1. makedonsko-kosovska NOU brigada, te uhvatila vozu sa grčkim partizanima. Ovde je istog dana formiran bataljon (naziva se i četa) od vojnika Crvene armije koji su prebegli iz nemačkog zarobljeništva. Bataljon je krajem meseca ušao u sastav 1. makedonsko-kosovske NOU brigade.
15. decembar — T/među Kumanova i Preleva goipa boraca 1. kumanovskog partizanskog bataljona »Jordan Nikolov« porušila prugu na nekoliko mesta i uništila nekoliko vagona, zbog čega je saobraćaj bio prekinut 24 časa.
16. decembar — U s. Konjskom (kod Đevdelije) jedinice 3. operativne zone NOV i PO Makedonije izvršile dogovoren prepad na posadu bugarske karaule. Tom prilikom su komandir i 60 vojnika sa celokupnim naoružanjem prešli na stranu NOVJ.
18. decembar — Deo CK KPM, GŠ NOV i PO za Makedoniju i 1. makedonsko-kosovska NOU brigada, posle 13-dnevnog marša iz rejona Debarca (zapadna Makedonija), stigli u s. Puštano (u Grčkoj). Ovde je uspostavljena veza s jedinicama 3. operativne zone NOV i PO Makedonije.
- Us. Murgašu (kod Kumanova) 3. čela 1. kumanovskog partizanskog bataljona »Jordan Nikolov« spalila zgradu opštine i održala zbor sa seljacima.
19. decembar — Na južnim padinama pl. Kožufa (u Grčkoj), po odluci CK KPM i GŠ NOV i PO za Makedoniju, od bugarskih vojnika koji su iz granične posade u Konjskom prišli jedinicama NOVJ i od onih koji su ranije prišli formiran bugarski partizanski bataljon »I-Iristo Botev«.
20. decembar — Us. Fuštanima (Meglen, u Grčkoj), po naređenju GŠ NOV i PO za Makedoniju, formirana 2. makedonska NOU brigada, u čiji su sastav ušli: partizanski bataljon »Strašo Pindžur. 2. bataljon 3. operativne zone NOV i PO Makedonije i bugarski partizanski bataljon Hristo Botev«. Formiranjem ove brigade ukinut je Štab 3. operativne zone.
- Između Kumanova i Preševa grupa boraca 1. kumanovskog partizanskog bataljona »Jordan Nikolov« porušila deo pruge i uništila lokomotivu i nekoliko vagona natovarenih oružjem. Saobraćaj je bio prekinut oko 24 časa.
21. decembar — Us. Fuštanima (Meglen, u Grčkoj) održano partijsko savetovanje kome su prisustvovali delegat CK KPJ (Svetozar Vukmanović Tempo), članovi CK KPM i GŠ. članovi KPJ iz 1. makedonsko-kosovske NOU i 2. makedonske NOU brigade i partijski radnici s terena. Na savetovanju je iscrpno analiziran razvoj partijske organizacije i NOB i postavljeni su zadaci u vezi s njenim daljim radom i s jačanjem NOP-a u svim krajevima Makedonije.
22. decembar — U s. Fuštanima (Meglen, u Grčkoj), održan I kongres antifašističke omladine Makedonije (NOMSM) Prisustvovalo je 288 delegata iz svih krajeva Makedonije. Izabran je Glavni odbor NOMSM. doneta je rezolucija i postavljeni su zadaci za dalji rad omladinske organizacije.
23. decembar — U s. Fuštanima (Meglen, u Grčkoj), po naređenju GŠ NOV i PO za Makedoniju, formirana Grupa bataljona od partizanskih bataljona »Stevan Naumov« i bugarskog partizanskog bataljona »Hristo Botev«. (Grupa je do 26. februara 1944. dejstvovala samostalno, pod neposrednom komandom GŠ, kada je bataljon »Stevan Natimi« ušao u sastav 3. makedonske NOU brigade; »Hristo Botev« je nešto kasnije otišao u Bugarsku.)

- Iz Meglena (u Grčkoj), po odluci GS NOV i PO za Makedoniju, 1. makedonsko-kosovska NOU brigada, 2. makedonska NOU brigada i Grupa bataljona (Stevan Naumov« i »Hristo Botev«) otpočeli ofanzivna dejstva na sektoru od Vardara do Mariova s ciljem da »čiste« prigranični pojas od neprijateljskih snaga i ometaju saobraćaj glavnim komunikacijama Solun — Skoplje.
- U Kotorluku (kod Kratova) 1. kumanovski partizanski bataljon »Jordan Nikolov« otpočeo akciju prikupljanja oružja od seljaka koje je bugarski okupator nasilno naoružavao za borbu protiv partizanskih jedinica. Za tri dana seljaci (iz sela: Topolovića, Zivaljeva. Filipovaca, Sakuljice i drugih) dobrovoljno su predali oko 60 pušaka i dosta municije.
- 25. decembar** — Kod s. Romanovca grupa boraca 1. kumanovskog partizanskog bataljona Jordan Nikolov« porušila prugu Kumanovo — Skoplje, zbog čega je saobraćaj bio prekinut oko 16 časova.
- 26. decembar** — U s. Mrežičkom (Mariovo) 1. makedonsko-kosovska NOU brigada napala bugarski granični pododsek i graničnu karaulu »Turski rid«. Poginulo je 24, ranjeno 14 i zarobljeno 8 bugarskih vojnika.
  - U s. Konjskom (kod Đevdelije) Grupa bataljona («Stevan Naumov« i bugarski partizanski bataljon »Hristo Botev«) napala bugarsku graničnu karaulu, ali zbog jakog otpora nije uspela da je zauzme. U oštroj borbi poginulo je 6 bugarskih vojnika i 2 podoficira i ranjeno 9 vojnika i 1 podoficir, dok je Grupa bataljona imala 4 mrtva. Bugarski vojnici iz Đevdelije. za odmazdu, spalili su selo, a sreski upravitelj je zatražio pojačanje policije i angažovanje 1—2 puka vojske.
- 27. decembar** — Kod s. Vakava, s. Murgaša i s. Rudara (blizu Kratova) bugarski vojnici i policija iz Kratova napali 1. kumanovski partizanski bataljon »Jordan Nikolov«. Posle devetčasovne borbe bataljon se, koristeći maglu, povukao preko s. Sopskog Rudara na pl. Kozjak. Bataljon je imao 3 ranjena, a neprijatelj 1 ranjenog.
- 27/28. decembar** — U s. Prždevu i s. Klisuri (kod Negotina, na Vardaru) partizanski bataljon »Strašo Pindžur« istovremeno napao nemačke delove za vezu i za protivavionsko osmatranje. Posle kraće borbe u s. Prždevu je poginulo 8 nemačkih vojnika i zaplenjeno 17 pušaka i druge ratne opreme, dok napad u s. Klisuri nije uspeo zbog intervencije bugarskih jedinica iz Kavadaraca i s. Demir-Kapije.
- 29. decembar** Bugarske jedinice kumanovskog garnizona opljačkale s. Suvi Orah i s. Kanarevo i, posle terora i mučenja, streljale 10 seljaka.
- 30. decembar** Bugarske snage (vojska i policija) i kontračetnici iz Kumanova, s. Ml. Nagoričana, s. Stracina, Krive Palanke, s. Klenika. Preševa, Vranja, Bosiligrada. Trna i Pirota otpočeli koncentrična dejstva na kumanovsko-vranjskom području da bi uništili makedonske, južnomoravske i kosovske jedinice, ali su ove vešto izbegle sukob. Nezadovoljne ishodom ove desetodnevne akcije, neprijateljske snage su pokupile seljake od 18 do 50 godina i većinu internirale u Bugarsku, izvršivši istovremeno mnoge paljevine i ubistva po selima.
- 31. decembar** — U Đevdeliju upala diverzantska grupa iz Grupe bataljona (^Stevan Naumov« i bugarski partizanski bataljon »Hristo Botev«), Izenađeni pojavom partizana, bugarski vojnici su u međusobnoj pucnjava imali gubitaka u mrtvim i ranjenim.
- Decembar** U s. Zborskom (Meglen, u Grčkoj) izašao prvi broj »Narodne borbe . organa štaba 2. makedonske udarne brigade.
PK SKOJ-a za Makedoniju uputio pismo omladinskim rukovodiocima u zapadnoj Makedoniji, u kome im je postavio zadatak i dao uputstva za rad u uslovima kad su jedinice NOVJ napustile slobodnu teritoriju Debarca.

SLOVENIJA

- I. decembar** — U s. Pšajnovici (kod Šmartna u Tuhinju) 2. i 3. bataljon 6. slovenačke udarne brigade »Slavko Slander« 4. štajerske operativne zone NOV i PO Slovenije napali jaku nemačku SS policijsku grupu koja je pljačkala po selu. Posle dvočasovne borbe oni su je, uz gubitke, proterali u pravcu Kamnika. zaplenivši 3 sanduka municije i mnogo razne opreme.
  - Kod s. Kozarjevog Kala (blizu Novog Mesta) jake nemačke snage napale 2. artiljerijski divizion 15. divizije NOVJ. Posle oštre borbe, u kojoj je pretrpeo gubitke od 2 mrtva i 8 ranjenih, divizion se prebacio na Novu čoru

2. decembar — U blizini s. Cateža (kod Trebnja). na osnovu naredbe GS NOV i PO za Sloveniju od delova 12. slovenačke (štajerske) NO brigade formiran Dolenjski NOP odred.
- U Beloj krajini, na osnovu naredbe GS NOV i PO za Sloveniju, od delova 1S. slovenačke (belokrajinske) NO brigade formiran Belokranjski NOP odred.
- Kod s. G. Lakovnica 4. bataljon 12. slovenačke (štajerske) brigade 15. divizije NOVJ. posle dvočasovne borbe, odbacio nemačku motorizovanu kolonu koja je nadirala iz Novog Mesta i naneo joj gubitke od 11 mrtvih i više ranjenih.
3. decembar — U V. Laščama jedinice 14. divizije NOVJ sa 3. slovenačkom brigadom »Fran Levstik« 18. divizije NOVJ, posle 10-časovne borbe, uništile nemačko-belogardističku posadu. Poginulo je preko 200 belogardista i nemačkih vojnika, dok su jedinice NOVJ imale 2 mrtva i 8 ranjenih. Zaplenjeno je: teški minobacač, 5 mitraljeza, 10 p. mitraljeza i 198 pušaka.
- U s. Mrzлом Vrhu (kod Žirija) jake nemačke žandarmerijske snage napale 5. bataljon 3. slovenačke udarne brigade Ivan Gradnik* 20. divizije NOVJ. kome su pristigli u pomoć delovi IG. slovenačke NO brigade »Janko Premrl Vojko- 26. divizije NOVJ. Posle devetčasovne borbe neprijatelj se ponukao uz gubitke od 20 mrtvih i više ranjenih.
1. decembar — U rejonu s. D. Inkovnice — s. Stranska Vas — s. D. Težka Voda nemačko-belogardističke snage iz Novog Mesta napale 4. bataljon 12. slovenačke (štajerske) NO brigade i 4. slovenačku udarnu brigadu »Matija Gubec« 15. divizije NOVJ. ali su posle višerasovne borbe odbačene u polazni garnizon. Poginulo je oko 40 i ranjen je veći broj neprijateljskih vojnika, dok su jedinice NOVJ imale 3 mrtva i 2 ranjena.
5. decembar — U rejonu s. I-Iarinja Vas — s. Trška Gora — s. Bučna Vas — s. Bršljin nemačko-belogardističke snage iz Novog Mesta napale 12. slovenačku (štajersku) brigadu 15. divizije NOVJ, ali su posle oštre borbe prinuđene da se povuku u polazni garnizon, uz gubitke od 20 mrtvih i veći broj ranjenih.
- U s. M. Slatnik (kod Novog Mesta) upala 4. slovenačka udarna brigada »Matija Gubec« 15. divizije NOVJ i posle šestčasovne borbe uništila belogardističko uporište jačine 100 ljudi. Veći deo posade, uz zaštitu nemačkih tenkova, povukao se u Novo Mesto, odnevi mrtve i ranjene.
7. decembar — Na pl. Pohorju nemački 14. i 19. SS policijski puk i tri borbene grupe nemačkih vojnika otpočeli trodnevnu akciju čišćenja s ciljem da unište Pohorski NOP odred 4. (štajerske) operativne zone NOV i PO Slovenije. Odred se, izbegavajući borbu protiv nadmoćnih nemačkih snaga, bez gubitaka izvukao iz obruča.
- U rejonu s. Bučna Vas — s. Zdinja Vas — s. Trška Gora 12. slovenačka (štajerska) brigada 15. divizije NOVJ odbila napad nemačko-belogardističkih snaga iz Novog Mesta, preduzet u cilju razbijanja blokade. U tročasovnoj borbi neprijatelj je pretrpeo gubitke od u mrtvih i 10 ranjenih Brigada je imala 1 mrtvog i 1 nestalog
8. decembar — U s. Rnkritnici 2. slovenačka udarna brigada »Ljubo Serčer« 14. divizije NOVJ odbila napad nemačkih snaga iz Kočevja. U kraćoj borbi je poginulo 15 nemačkih vojnika. Brigada je imala 5 mrtvih i 6 ranjenih
9. decembar — Jedinice 14. divizije NOV.T otpočele napad na nemačko-belogardistički garnizon u Kočevju. U četvorodnevnom uličnim borbama one su uništile sve otporne tačke (sein starog zamka, koji se tnkođe nalazio pred padom). Zatim, kada su jake oklopne snage iz sastava nemačke 162. pešadijske divizije probile položaje 8. slovenačke NO brigade i prodrle iz Ljubljane u Kočevje jedinice 14. divizije NOVJ odustale su od daljih napada. Poginulo je oko 160 nemačkih i belogardističkih vojnika. Jedinice NOVJ su uništile 3 tenka i zaplenile 2 haubice i 2 topa.
- IJ rejonu s. M. Slatnik — s. Gotna Vas — s. Stranska Vas nemačko-blogardističke snage iz Novog Mesta, uz podršku tenkova, napale jedinice 4. slovenačke udarne brigade »Matija Gubec« 15. divizije NOVJ, ali su posle oštre borbe primorane da se vrata u polazni garnizon.
10. decembar — Kod s. Regerče Vasi delovi 4. slovenačke udarne brigade »Matija Gubec« 15. divizije NOVJ vodili višerasovnu ostru borbu protiv nemačko-belogardističkih snaga koje su, uz podršku tenkova, napadale iz Novog Mesta. Oni su najzad odbacili neprijatelja u polazni garnizon, uništivši mu 1 tenk.
11. decembar — U blizini s. Težke Gore, s. Harlnje Vasi, .: Zabije Vasi i s. Regerče Vasi jedinice 4 slovenačke udarne brigade i 12. slovenačke (štajerske) brigade 15. divizije NOVJ vodile oštre borbe protiv nemačko-belogardističkih kolona koje su nadirale iz Novog Mesta. Neprijatelj je odbačen u polazni garnizon.

12. decembar — U s. Rihemberku (sada: s. Branik), kod Ajdovščine dve čete 4. bataljona 19. slovenačke brigade »Srečko Kosovel« 27. divizije NOVJ napale karabinljersku stanicu jačine 60 ljudi. Zbog jakog fortifikacijskog uređenja uporišta napad je obustavljen posle dvočasovne borbe, u kojoj je neprijatelj pretrpeo gubitke od 15 mrtvih i 7 ranjenih, a jedinice 4. bataljona imale 3 ranjena.
- U s. Zalovičama (kod Novog Mesta) 2. bataljon 12. slovenačke (štajerske) brigade 15. divizije NOVJ napao nemačko-belogardističke snage koje su prodrle preko s. St. Petra i s, Harinje Vasi. Posle dvočasovne borbe neprijatelj se, uz gubitke od 2 mrtva i 7 ranjenih, povukao u Novo Mesto.
- 12/13. decembar — U s. Hotedršici (kod Logateca) 3. bataljon 3. slovenačke udarne brigade »Ivan Gradnik« 26. divizije NOVJ napao belogardističku posadu, ali je zbog jakog fortifikacijskog uređenja uporišta, posle dvočasovne borbe odustao od daljih napada. Istovremeno su ostale jedinice te brigade, na obezbeđenju prema Logatecu i s. Godoviču, u oštrim borbama nanele velike gubitke nomačko-belogardističkim kolonama koje su nadiralo u pomoć napadnutoj posadi Hotedršice.
14. decembar — Između Litije i Zagorja (na pruzi Ljubljana • Zidani Most) minerska grupa 6 slovenačke udarne brigade Slavko Šlander 4 (štajerske) operativne zone NOV i PO Slovenije minom uništila lokomotivu I 9 vagona teretnog voza.
- 14/15. decembar — Kod Ilirske Bistrice delovi 1 bataljona 19. slovenačke brigade Srečko Kosov. l. 27 divizije NOVJ upali bez borbe u rudnik gline i uništili sve pumpe, trafostanicu i uređaje za proizvodnju.
15. decembar — U s. Goreljeku (na pl. Pokljuki) nemačke snage opkolile 3. bataljon 7. slovenačke udarne brigade »France Prešern« 26. divizije NOVJ. Posle višečasovne borbe, u kojoj je imao 46 mrtvih i 10 ranjenih (pa zarobljenih[^] i izgubio minobacač, 10 p. mitraljeza i 53 puške, 3. bataljon je uspeo da se probije.
- Diverzantska grupa 19. slovenačke brigade »Srečko Kosovel« 27. div. lje NOVJ, koja je dejstvovala u Trstu, minirala tramvajsku prugu Trst — s. Opčine
- Decembar p.p — Kod s. Sodražice (blizu Ribnice), na osnovu naredbe GS NOV i PO za Sloveniju, od dela ljudstva 14. i 18. divizije NOV.T formiran Notranjski NOP odred.
- 15/16. decembar — U s. Strazišču (kod Kranja) 1. i 2. bataljon 7. slovenačke udarne brigade »France Prešern« 26. divizije NOVJ i delovi Gorenjskog NOP odreda teže oštetili tekstilnu fabriku »Heler«, zarobili tri stražara i zaplenili veću količinu tekstila. Istovremeno su zasede odbile pokušaj intervencije nemačkih snaga iz susednih mesta.
16. decembar — Kod s. Rubija (blizu Gorice) 2. bataljon 19. slovenačke brigade »Srečko Kosovel* 27 divizije NOVJ, posle jednočasovne borbe, zauzeo italijansko fašističko uporište za obezbeđenje mosta na r. Vipavi i zarobio 18 vojnika a zaplenio 2 p. mitraljeza, 8 pušaka i dosta opreme i municije.
- Na teritoriji između r. Save, r. Savinje i Kamnika otpočeo napad jakih nemačkih snaga (14. SS policijski pu? i osam četa nemačkih vojnika protiv jedinica 6. slovenačke udarne brigade Slavko Šlander-: 4. (štajerske) operativne zone NOV i PO Slovenije. Brigada se zbog nadmoćnosti neprijateljskih snaga, povukla na pl. Veikiu kod Kamnika, pa su nemačke jedinice 25. decembra odustale od daljih poterâ.
17. decembar — Kod s. Cadruga 1. bataljon 18. slovenačke (soške) brigade 27. divizije NOVJ napao nemačke snage koje su prodrle iz Tolmina. Posle petočasovne borbe on ih je prinudio da se, uz gubitke od oko 15 mrtvih i više ranjenih, povuku u polazni garnizon. Bataljon je imao 2 mrtva i 1 ranjenog.
- U dolini r. Bače delovi 17. slovenačke brigade Simon Gregorčič i 18. slovenačke (soške) brigade 27. divizije NOVJ napali italijansko fašističko uporište u s. Koritnici i železničku čuvarnicu kod s. Hudajužne. Zbog snažnog fortifikacijskog uređenja uporišta brigade su, posle jednočasovne borbo, odustale od daljih napada. Poginulo je 6 i ranjeno 25 neprijateljskih vojnika, dok su brigade imale 1 mrtvog i 5 ranjenih.
- 17/18. decembar — U s. Solkanu (kod Gorice) delovi 2. bataljona 19. slovenačke brigade »Srečko Kosovel« 27. divizije NOVJ prepadom zarobili 10 italijanskih fašista i zaplenili 9 pušaka, 22 mule i 4 konja.
18. decembar — između s. Cepovana i s.Vrata (kod Gorice) četa 3. bataljona 19. slovenačke brigado »Srečko Kosovel« 27. divizije NOVJ napala nemačko-italijansku kolonu i pošlo kraće borbe prinudila je da se povuče u s. Sv. Luciju (kod Tolmina). Poginulo je 6 i zarobljeno 7 neprijateljskih vojnika, a zaplenjeni su 3 P- mitraljeza, 10 pušaka i 3 automata.

- U rudniku olova i kalaja u s. Rabelju (kod Trbiža, u Italiji) delovi 3. bataljona 18 slovenačke (soške) brigade 27. divizije NOVJ uništili električnu centralu, crpnu stanicu i druga postrojenja, zbog čega je proizvodnja duže vremena obustavljena.
- 19. decembar — U blizini s. Zabje Vasi, s. Gotne Vasi i s. Ređerče Vasi 4. slovenačka udarna brigada »Matija Gubec« 15. divizije NOVJ odbila nekoliko ispada nemačko-belogardističkih snaga podržanih tenkovima Iz Novog Mesta i prinudila ih da se povuku. Brigada je imala gubitke od 2 mrtva i 2 ranjena.
- U rejonu s. V. Ločnik — s. Gradež — s. Pijava Gorica 1. i 2. bataljon 5. slovenačke udarne brigade »Ivan Cankar« 15. divizije NOVJ vodili višerasovnu borbu protiv nemačko-belogardističkih snaga iz Ljubljane i prinudili ih da se povuku prema Škofljici. Uništena su 2 protivtenkovska topa i 3 mitraljeza.
- 21. decembar — U blizini s. Nemškog Ruta i s. Granta (kod Tolmina) 1. bataljon 17. slovenačke brigade »Simon Gregorčič« i 2. bataljon 18 slovenačke (soške) brigade 27. divizije NOVJ vodili oštre borbe protiv nemačkih snaga koje su napadale iz s. Podbrda, s. Koritnice i s. Stržišča. Posle sedmočasovne borbe, u kojoj su pretrpele gubitke od 13 mrtvih i 3 zarobljena, nemačke snage su se povukle u polazne garnizone. Gubici jedinica NOVJ: 6 mrtvih i 13 ranjenih.
- Između s. Hinja i s. Dvora (kod Zužemberka) 1. slovenačka udarna brigada »Tone Tomšič« i 13. slovenačka (loška) brigada 14. divizije NOVJ napale zaštitnicu motorizovane kolone iz sastava nemačke 162. pešadijske divizije koja je nadirala iz Kočevja, te u višerasovnoj borbi potpuno je razbile, nanevši joj osetne gubitke, dok je glavnina uspela da se probije u Zužemberk.
- 22. decembar — Između s. Godoviča i s. Hotedršice (kod Logateca) 2. bataljon 3. slovenačke udarne brigade »Ivan Gradnik« 26. divizije NOVJ napao iz zasede nemačku kolonu i u kraćoj borbi ubio 35 nemačkih vojnika 1 28 konja i uništio putnički automobil.
- Kod s. Zabje Vasi 1. bataljon 4. slovenačke udarne brigade »Matija Gubec« 15. divizije NOVJ odbio napad nemačko-belogardističkih snaga iz Novog Mesta i naneo im gubitke od 3 mrtva i više ranjenih.
- 23. decembar — U s. Javorniku (kod Idrije) jake nemačke policijske snage iznenada napale jednu četu 3. bataljona 3. slovenačke NOU brigade »Ivan Gradnik«. U borbi je poginulo 6. ranjeno 7 i zarobljeno 31 borac. (Zarobljenike su nemački vojnici zverski pobijali.)
- 23/2-1. decembar — Između Zužemberka i s. Dvora 1. slovenačka udarna brigada Tone Tomšič i 13 slovenačka (loška) brigada 14. divizije NOVJ napale kolonu iz sastava nemačke 162. pešadijske divizije koja se kretala Iz Zužemberka u pravcu Novog Mesta. U višerasovnoj borbi je poginulo 100 nemačkih vojnika i uništen je kamion.
- 21. decembar — Kod s. D. Ležeča (blizu Divače) 1. bataljon 19. slovenačke brigade »Srečko Kosovel« 27. divizije NOVJ minirao prugu Postojna — Trst i izbacio iz koloseka električni voz — 40 vagona, te 10 vagona natovarenih ugljem i drvenom građom zapalio i uništio oko 700 tona materijala.
- U rejonu s. Reber — s. Dobrnič — s. Tordnncakale — s. Mirna Peč 5. slovenačka udarna brigada »Ivan Cankar« 15. divizije NOVJ napala motorizovanu kolonu iz sastava nemačke 162. pešadijske divizije koja se kretala iz Zužemberka. Sutradan se nemačka kolona, uz velike gubitke, probila u Mirnu Peč i dalje za Novo Mesto, a jedinice 14. divizije NOVJ zaposele su Zužemberk i s. Dvor.
- U Goriškim brdima i Beneškoj Sloveniji, naredbom Štaba 3 (alpske) operativne zone NOV i PO Slovenije, od 1. bataljona 17 slovenačke brigade »Simon Gregorčič« 27. divizije NOVJ formiran Briško-beneški NOP odred, u čiji sastav je uključena i Režijska partizanska četa.
- 25. decembar — Kod s. Gabrovice (na Krasu), naredbom Štaba 9. korpusa NOVJ. od 4. bataljona 19. slovenačke brigade »Srečko Kosovel« 27. divizije NOVJ formiran Južnoprimorski NOP odred.
- 27. decembar — U blizini s. Ušiveca, s. Ruperč Vrha, s. Težke Vode i s. Koroske Vasi 4. slovenačka udarna brigada »Matija Gubec« 15. divizije NOVJ vodila višerasovne oštre borbe protiv nemačko-belogardističkih kolona i odbacila ih u Novo Mesto, uz gubitke od 9 mrtvih i 8 ranjenih.
- U rejonu s. Lepene jake nemačke snage iz Boveca napale 3. bataljon 18. slovenačke (soške) brigade 27. divizije NOVJ. Posle kraće borbe neprijatelj je snažnim jurišem odbačen ka s. Soči. Poginulo je 9 nemačkih vojnika. Zaplenjeno: 2 p. mitraljeza i 7 pušaka.

- U rejonu s. Karlovec — s. Zdinja Vas — s. Trška Gora dva bataljona 12. slovenačke (štajerske) brigade 15. divizije NOVJ odbili napad nemačko-belogardističkih snaga iz Novog Mesta i odbacili ih ka s. Bučnoj Vasi, pretrpevši gubitke od 2 mrtva i 3 ranjena.
- 28. decembar — Kod s. Zagoricc (blizu Grosuplja) 2. slovenačka udarna brigada »Ljubo Šercer 14. divizije NOV.T vodila borbe protiv dve nemačke kolone iz s. Zdenške Vasi i Videma. Brigada se zatim, zbog nadmoćnosti neprijatelja, povukla u s. Zvirče. Poginulo je oko 50 neprijateljskih vojnika i uništen je kamion.
- U blizini s. Kočarije i s. V. i M. Vodenica 4. bataljon 4. slovenačke udarne brigade »Matija Gubec-« 15. divizije NOVJ odbio više nemačko-belogradističkih napada i odbacio neprijatelja u Kostanjevicu, a potom izvršio demonstrativan napad na garnizon.
- SS. decembar — U rejonu s. Karlovec — s. Zdinja Vas — s. Nova Gora — s. Gornji Vrh — s. Toplice 2. i 3. bataljon 12. slovenačke (štajerske) brigade 15. divizije NOVJ napali nemačko-belogardističke snage koje su prodrle iz Novog Mesta i posle višečasovne borbe ih primorali da se povuku u polazni garnizon. Istovremeno je u rejonu s. Gotne Vasi 4. slovenačka udarna brigada »Matija Gubec« sa 1. artiljerijskim divizionom 15. divizije NOVJ, sprečila neprijatelja da popravi most na putu za Metliku.
- 30. decembar — U s. Zvirčama (kod Zužemberka) jaka nemačka kolona iz s. Videma iznenada napala tri bataljona 5. slovenačke udarne brigade »Ivan Cankar« 15. divizije NOVJ. Bataljoni su se povukli, a kad je u selo ušao neprijatelj, oni su ga opkolili, vodeći oštre borbe preko celog dana. Pred veče je opkoljenim nemačkim snagama stigla pomoć iz s. Ambrusa i izvukla ih u s. Videm. Gubici bataljona NOVJ: 6 mrtvih i 10 ranjenih.
- U blizini s. Birčne Vasi i s. Uršnih Sela 2. bataljon 4. slovenačke udarne brigade »Matija Gubec« 15. divizije NOVJ vodio jednodnevnu borbu protiv nemačko-belogardističke kolone iz Novog Mesta. Bataljon je posle podne protivnapadom odbacio neprijatelja i povratio stare položaje, koje je, zbog opasnosti od okruženja, bio napustio. Poginulo je 11 i ranjeno oko 20 neprijateljskih vojnika, dok je bataljon imao 3 poginula i 18 lakše ranjenih.

SRBIJA

- I. decembar — Na pl. Rujnu Udarni bataljon 2. južnomoravskog NOP odreda i kosovski partizanski bataljon vodili ceo dan borbu protiv četničkog Vardarskog korpusa. Četnici su imali 25 mrtvih, dok je Udarni bataljon imao 1 poginulog, 2 ranjena i 2 zarobljena.
- U s. Bosuti (kod Arandelovca) oko 1.000 četnika i vojnika SDS napalo 1. južnomoravsku NO brigadu. Brigada je, u oštroj borbi, razbila neprijatelja, ubila 7. ranila 16 i zarobila 30 četnika i vojnika SDS i zaplenila 5 mitraljeza, 2 p. mitraljeza i 50 pušaka, a zatim je, bez gubitaka, produžila pokret ka s. Darosavi (sada: Partizani).
- U varošicu Aleksandrovac (kod Kruševca) upale 2. južnomoravska NO brigada i jedna četa Jastrebačkog NOP odreda, te zapalile arhivu sreza, opštine, finansijske i poreske uprave i zaplenile veću količinu materijala iz rasadnika, poljoprivredne škole i bolnice.
- Otpočelo desetodnevno takmičenje omladine Srema u prikupljanju novčanih i materijalnih priloga za NOV i PO.
- 3. decembar — U s. Darosavi (sada: Partizani, kod Arandelovca) četnici, delovi SDS i bugarske jedinice (ukupno preko 3000 ljudi) napali 1. južnomoravsku NO brigadu. Brigada se posle osmočasovne borbe, povukla ka s. Trbušnici.
- Iz s. Zelenike (kod Rabrova) delovi Požarevačkog NOP odred; proterali nemačke vojnike i četnike koji su pljačkali selo nanevši im gubitke od 5 mrtvih i više ranjenih.
- U blizini s. Vojke, s. Šimanovaca i s. Prhova (kod Stare Pazove) delovi Diverzantskog udarnog bataljona GŠ NOV i PO za Vojvodinu minirali i razrušili 3 drumska mosta.
- Između s. Lopušnje i s. Kruševice diverzantska grupa 2. južnomoravskog NOP odreda pokidala tt linije i demolirala električnu centralu koja je snabdevala Vlastotince.
- 1. decembar — Između Sida i s. Gibarca delovi Diverzantskog udarnog bataljona GŠ NOV i PO za Vojvodinu minirali prugu i uništili lokomotivu i 10 vagona nemačkog transportnog voza.

- Kod s. Eudanovaca (na pruzi Ruma — Sabac) delovi Diverzantskog udarnog bataljona GS NOV i PO za Vojvodinu porušili most preko kanala Jarčine, zbog čega je saobraćaj vršen usporeno.
  - Između Sida i s. Tovarnika delovi Diverzantskog udarnog bataljona GS NOV i PO za Vojvodinu minirali prugu i uništili jednu lokomotivu i po nekoliko vagona iz dve kompozicije. Nemačka policija je, za odmazdu, obesila 15 rodoljuba,
  - U s. Trbušnici (kod Lazarevea) 1. južnomoravska NO brigada se sastala sa 1. šumadijskim NOP odredom. Erigada je istog dana produžila marš ka r. Drini. Odred ju je pratio do s. Slavkovice (kod Ljiga), odakle se vratio na pl. Bukulju.
  - Nemačka 1. brdska divizija i delovi nemačke legije »Krempler«, nastupajući glavnim snagama iz Sjenice, napale 2. proletersku udarnu diviziju NOVJ u rejonu Prijepolja. Zbog razvučenosti delova 2. proleterske udarne brigade na položajima, nemački delovi su se provukli u Prijepolje i zauzeli most na Limu. Posle teških borbi protiv dva bataljona 2. proleterske i dva bataljona 1. šumadijske NO brigade brojno i tehnički nadmoćniji neprijatelj je uspeo da zauzme Prijepolje i stvori mostobran un levoj obali r. Lima. Jedinice 2. proleterske i I. šumadijske brigade su imale nekoliko stotina poginulih i ranjenih. Pored ostalih su poginuli: zamenik komandanta i zamenik komesara 2. bataljona 2. proleterske NOU brigade Milorad Umljenović, Mičo i Dušan Ječmenić Ječmenica i komesar 3. bataljona 1. šumadijske NO brigade Miroslav Jovanović, narodni heroji.
5. decembar
- SNO odbori prokupačkog i dobričkog sreza i Štab Jastrebačkog NOP odreda naredbama zabranili seljacima da na pijacama prodaju okupatoru životne namirnice i ogrev. Isto lako su zabranili seoskim stražama da čuvaju železničke pruge.
- Decembar p
- OK KPJ za Kruševac izdao proglas narodu kruševačkog okruga povodom odluka Drugog zasedanja AVNOJ-a. pozivajući ga u borbu protiv okupatora i domaćih izdajnika.
  - U s. Krnjači (kod Pančevn) formiran mesni NO odhor. među prvima u južnom Banatu.
  - U s. Dešilovu (kod Prokuplja) obrazovan SNO odbor za srez dobrički.
- decembar
- Kod s. Sv. Ilije (blizu Vranja) oko 1000 bugarskih vojnika napalo 2. južnomoravski NOP odred. Gubici neprijatelja: 29 mrtvih i 14 ranjenih. Odred je imao 2 ranjena.
  - Us. Brestovcu (kod Leskovca) održana skupština učitelja i srednjoškolaca—partizana. Izabran Prosvetni odbor za oslobođenu teritoriju Jablanice i Toplice, sa zadatkom da organizuje rad škola.
- S. decembar
- Kod s. Kopajkošare (blizu Svriljiga) Ozrenski partizanski bataljon razbio oko 120 četnika. Poginula su 4 četnika, među kojima i četnički komandant.
  - Između s. Bačinaca i s. Kukujevaca (kod Sida) delovi Diverzantskog udarnog bataljona GŠ NOV i PO za Vojvodinu minirali prugu i uništili lokomotivu i 2 vagona.
  - Radi objedinjavanja i usklađivanja dejstva 2. južnomoravske NO brigade i 1. južnomoravskog NOP odreda formiran zajednički Operativni štab.
  - Us. Belom Kamenu (kod Prokuplja) obrazovan SNO odbor za srez pasjački.
- ito decembar
- U s. Earju i s. Miroševcu (kod Lebann) 2. južnomoravska NO brigada i I. južnomoravski NOP odred (bez 3. bataljona) napali četnički Leteći korpus Gorskog štaba za južnu Srbiju. Čelnicima je pristiglo pojačanje iz susednih sela. pa su se jedinice NOVJ povukle i prebacile preko r. Jablanice. Četnici su imali oko 30 mrtvih, a jedinice NOVJ 8 mrtvih i 14 zarobljenih. Poginuo je i komandant bataljona Blagoje Kostić Marko, narodni heroj.
11. decembar
- Između s. Batajnice i s. Nove Pazove (kod Zemuna) jedna grupa Diverzantskog udarnog bataljona GS NOV i PO za Vojvodinu minirala prugu i uništila lokomotivu i nekoliko vagona nemačkog transportnog voza.
  - Između s. Martinaca i s. Lačarka (kod Srem. Mitrovice) delovi Diverzantskog udarnog bataljona GŠ NOV i PO za Vojvodinu minirali prugu i uništili lokomotivu i 4 vagona teretnog voza.
12. decembar
- Kod s. Starog Broda 1. južnomoravska NO brigada, boreći se protiv četnika, prebacila se na levu obalu r. Drine, u istočnu Bosnu, gde je uhvatila vezu sa 15. majevičkom brigadom 17. udarne divizije NOVJ. Ubijeno je 18, a zarobljeno 6 četnika. Brigada je imala 1 ranjenog.

- U rudnik hroma kod s. Kami (blizu Kukesa, u Albaniji) upala četa partizanskog bataljona »Bajram Curi« i uništila nekoliko kompresora i motora a oštetila žičanu železnicu.
  - Između s. Putinaca i s. Golubinaca (kod Stare Pazove) jedna grupa Diverzantskog udarnog bataljona GŠ NOV i PO za Vojvodinu minirala prugu i uništila lokomotivu i nekoliko vagona.
  - Na r. Belom Drimu (blizu Orāhovca) u borbi protiv balista, ranjen, uhvaćen i odmah, posle mučenja, streljan kurir Glavnog štaba NOV i PO za Kosovo i Metohiju Peko Tepavčević, član KPJ i narodni heroj.
- 13. decembar**
- U s. Zdravinju (kod Kruševca) Jastrebački i Rasinski NOP odred napali delove četničkog bataljona GŠ NOV i PO za Vojvodinu minirali prugu i uništili lokomotivu i nekoliko vagona teretnog voza.
  - Na brdu Krstaču (kod Aleksinca) Ozrenski partizanski bataljon odbio napad odreda SDS iz Aleksinca.
- 14. decembar**
- U dvočasovnoj borbi delovi 1. bataljona 1. sremskog NOP odreda sprečili prodor jačih ustaških snaga u s. Grgeteg (kod Iriga). Poginulo je 8 ustaša, među kojima i 1 oficir.
- 15. decembar**
- U s. Kosančiću (kod Leskovca) 2. južnomoravska NO brigada i 1. južnomoravski NOP odred (bez 3. bataljona) napali i razbili jedan četnički leteci korpus, upućen iz istočne Srbije protiv jedinica NOV u Pustoj reci. Poginulo je ili zarobljeno 110 četnika (među kojima i 3 oficira), ranjen ih je veći broj, dok se ostatak spasao bekstvom ka J. Moravi. Gubici jedinica NOVJ: 7 mrtvih (među kojima i komandant 2. južnomoravske NO brigade Stojan Ljubić, narodni heroj) i 13 ranjenih. Zaplenjena je veća količina oružja i opreme.
  - U s. Selevcu (kod Smedereva) četnici ubili 15 simpatizera NOP-a.
- Decembar d.p.*
- U s. V. Plani (kod Prokuplja) obrazovan SNO odbor za srez jastrebački.
- 16. decembar**
- U Staroj Pazovi grupa mesnih partizana likvidirala načelnika sreza, poznatog zločinca.
- 17. decembar**
- Kod s. Crvene Jabuke (blizu jugoslovensko-bugarske granice) 3. bataljon 2. južnomoravskog NOP odred vodio ceo dan borbu protiv delova bugarskog puka iz Trna (Bugarska). Neprijatelj je imao oko 20 mrtvih i ranjenih, a 3. bataljon 2. poginula i 2 ranjena.
  - Iz s. Vognja (kod Rume) nemačke jedinice i rumska policija prisilno iselile sve Srbe (s najnužnijim stvarima koje su sobom mogli poneti) i prebacile ih u s. Obrež i s. Grabovce (južnom Sremu). Istovremeno su nemačke porodice iz ovih sela, s celokupnom pokretnom imovinom, prebačene u pune kuće s. Vognja.
  - Između s. Kraljevaca i s. Putinaca (kod Rume) delovi 1. sremskog NOP odreda isekli 42 dvostruka tt stuba.
  - U s. Slavniku (kod Lešana) organizovan prvi tečaj za učitelje. Pohađali su ga srednjoškolci, pripremajući se za prosvetne radnike.
- 17/18. decembar**
- Između s. Nove Pazove i s. Zemunskog Polja delovi 3. bataljona 1. sremskog NOP odreda isekli 98 tt stubova.
- 18. decembar**
- Između s. Putinaca i s. Golubinaca (kod Stare Pazove) 2. četa Diverzantskog udarnog bataljona GŠ NOV i PO za Vojvodinu minirala prugu i uništila lokomotivu i nekoliko vagona teretnog voza.
  - Između s. Boljevaca i s. Jakova (kod Zemuna) borci 2. bataljona 1. sremskog NOP odreda vatrom oborili nemački avion, zaplenivši 3 avionska mitraljeza sa 2.300 metaka, radio-stanicu i 350 signalnih raketa.
- 19. decembar**
- U s. Prkosavi (kod Arandelovca) Kosmajski partizanski bataljon odbio napad četnika i odbacio ih ka s. Venčanu.
  - Na pruži G. Milanovac — Ljig delovi 1. šumadijskog NOP odreda porušili ž. st. Ljutovnica 1 ž. st. Srčanik.

- 1. decembar* — Kod spomenika u blizini s. Kupinova lu južnom Sremu) 2. bataljon 1. sremskog NOP odreda, iz zasede, napao nemačke žandarme koji su se prevozili iz s. Obreža. Poginula su 62 žandarma; zaplenjeno je: puškomitraljez, 2 automata, 26 pušaka, 4 pištolja i dosta druge opreme, dok je kamion sa prikolicom spaljen. Bataljon je imao 2 mrtva i 3 ranjena.
- 1/21. decembar* — Između Srem. Mitrovice i s. Vognja jedinice 1. sremskog NOP odreda isekle 50 tt stubova. i ^ u i . ;
— Us. Vraniću (kod Obrcnovca) četnici zaklali 67 i ranili 3 seljaka, simpatizera NOP-a.
- 1. decembar* — Od Kosmajskog i Šumadijskog partizanskog bataljona formirana Privremena sumadijska NO brigada sastava dva bataljona. Brigada je istog dana u s. Baroševcu (na pruzi Lajkovač — Arandelovac) razbila četničku grupu, ubila 4 i zarobila 3 četnika, uništila putnički voz i demolirala skretnice i uređaje na ž. stanici.
Kod s. Crne Trave (blizu Vranja) delovi 2. južnomoravskog NOP odreda u borbi ubili 25 bugarskih policajaca i zaplenili puškomitraljez i 4 puške.
— Između Vranjske Banje i Priboja diverzantska grupa 2. južnomoravskog NOP odreda minirala prugu i izbacila iz koloseka kompoziciju teretnog voza.
— Između s. Putinaca i s. Golubinaca (kod Stare Pazove) 2. četa Diverzantskog udarnog bataljona GS NOV i PO za Vojvodinu minirala prugu i uništila lokomotivu i 4 vagona transportnog voza.
- i. decembar* — Us. Krivači (kod Golupca) delovi Požarevačkog NOP odreda napali i razbili četnički logor, zarobivši 5 četnika i zaplenivši mitraljez, p. mitraljez, 3 automata, više pušaka. Odredu je prišlo 29 ruskih zarobljenika koji su ranije prebegli četnicima.
- i. decembar* — Oko 700 bugarskih vojnika iz Surdulice i Crne Trave napalo 2. južnomoravski NOP odred na pl. Cemerniku. Sutradan je bugarskim vojnicima priteklo u pomoć oko 60 nemačkih vojnika iz rudnika Mačkatice, ali su svi napadi odbijeni, te se neprijatelj povukao u polazne garnizone. Poginulo je oko 50 bugarskih i 2 nemačka vojnika, a zarobljeno 5 nemačkih i 1 bugarski vojnik. Gubici odreda 3 mrtva i 3 ranjena.
- 5. decembar* — Us. Popšici (kod Svrlijiga) Ozrenski partizanski bataljon i 1. bataljon Zaječarsko-tiinočkog NOP odreda napali i razbili oko 300 četnika. Poginulo je oko 35 i zarobljeno oko 100 četnika, a zaplenjeno je oko 150 pušaka.
— U s. Doljašnici (kod Rabrova) oko 100 četnika napalo Požarevački NOP odred, ali ih je ovaj, u dvočasovnoj borbi, protivnapadom proterao ka s. Garevu, nanevši im gubitke od preko 30 poginulih i nekoliko desetina ranjenih. Zaplenjeno: 1 mitraljez, 1 p. mitraljez i 40 pušaka. Gubici odreda. 7 mrtvih i 5 ranjenih.
- ; 26. decembar* — Ustaško uporište u s. Dobanovcima (kod Zemuna) napao 3. bataljon 1. sremskog NOP odreda i uništio jedan bunker, ali nije uspeo da zauzme selo. Poginule su 3 ustaše i ranjen je 1 žandarm.
- >. decembar* — Us. Zivkovicima (kod Arandeloveca) delovi Privremene šumadijske NO brigade napali delove SDS i četnike, ubili 6, ranili 2 i zarobili 2 neprijateljska vojnika, dok su se ostali, iskoristivši maglu, izvukli ka s. Belanovici.
— Na ž. st. Pečenjevci (na pruzi Leskovac — Niš) 2. južnomoravska NO brigada napala bugarsku posadu, ali zbog otpora neprijatelja napad nije uspeo, kao ni pokušaj miniranja pruge.
- >127. decembar* — Us. Babsku-Novak (kod Sida) upali delovi 1. sremskog NOP odreda te ubili 10 ustaša i zaplenili 30 pušaka s municijom.
- decembar* — Na putu Vranje — Bosiljgrad delovi 2. južnomoravskog NOP odreda posekli 30 tt stubova i električni vod Jelašnica — Surdulica i zaplenili bugarski kamion sa žitom.
— Između Rume i s. Vognja delovi Diverzantskog udarnog bataljona GS NOV i PO za Vojvodinu minirali prugu i uništili lokomotivu i 3 vagona teretnog voza.
- i. decembar* — Između s. Kuzmina i s. Kukujevaca (kod Srem. Mitrovice) delovi Diverzantskog udarnog bataljona GS NOV i PO za Vojvodinu minirali prugu i uništili lokomotivu i 5 vagona teretnog voza s ratnim materijalom.
— Na Banjskoj reci (između Vranja i Vranjske Banje) delovi 2. južnomoravskog NOP odreda srušili putnički most.

- OK KPJ za Mladenovac uputio pismo Slabu Kosmajskog partizanskog bataljona: daje mu uputstva o radu i omasovljenju partijske organizacije, o pisanju članaka iz života i rada jedinice, zatim govori o potrebi za formiranjem diverzantskih petorki.
- 28:29. decembar — Kod s. Gradišta (na putu Niš — Bela Palanka) Ozrenski partizanski bataljon i 1. bataljon Zaječarsko-timočkog NOP odreda odbili napad jedne četničke brigade i u protivnapadu je razbili. Ubijena su 4 i zarobljena 2 četnika.
- 29. decembar — Između s. Nove Pazove i s. Batajnice (kod Zemuna) delovi Diverzantskog udarnog bataljona GS NOV i PO za Vojvodinu minirali prugu i uništili lokomotivu i 5 vagona.
- 30. decembar — U s. Slavniku (kod Lebana) formiran Kosovski partizanski bataljon od dotadašnje istoimene čete i drugog ljudstva sa Kosova i Metohije. On je ušao u sastav 1. južnomoravskog NOP odreda.
  - Bugarske jedinice i policija (ukupno oko dve divizije) iz Kumanova, Krive Palanke Bosiljgrada i Trna otpočele napad na 2. južnomoravski I 1. kumanovski partizanski bataljon «Jordan Nikolov» s ciljem da ih nabace u dolinu J. Morave (koju su zatvorile snagama jedne divizije) i da pokupe muško stanovništvo od 18 do 50 godina i interniraju u Bugarsku. Jedinice NOVJ su, posle manjih sukoba, izmanevrisale jače bugarske snage. Neprijatelj je do 7. januara 1944. opljačkao više sela, streljao oko 30 lica, popalio štale i stočnu hranu i u blizini svojih garnizona pohapsio izvestan broj ljudi i internirao u Bugarsku.
  - U s. Brezovcu (kod Arandelovca) udru/ene bugarske jedinice, delovi SDS i četnici napali Privremenu šumadijsku NO brigadu. Ona se posle oštre borbe povukla ka pl. Venčacu. uz gubitke od 3 poginula i 4 ranjena.
  - U s. Dragutinovu (sada: Miloševo, kod Kikinde) nemačka policija uhapsila preko 50 simpatizera NOP-a, te je 15 njih streljano.
- 31. decembar — U s. Bunjaju (u albanskoj Malesiji) otpočeo trodnevni rad Prve oblasne konferencije Narodnooslobodilačkih odbora sa Kosova i Metohije. U prisustvu 51 delegata iz svih srezova Kosova i Metohije izabran je prvi Oblasni NO odbor, određeni mu zadaci i izdat je proglas narodima Kosova i Metohije da pojačaju borbu protiv fašističkog okupatora.
- Decembar — Kod s. Ratkovca (blizu Đakovice) odeljenje nemačkih policajaca i seoska milicija napali grupu od 4 partijska radnika, te jednog ubili a trojicu zarobili i sproveli u Tiranu, u zatvor.
  - U rejonu Hasa (kod Đakovice) formirana partizanska grupa.
  - NO odbor za Bačku 1 Baranju i Stab 3. bačko-baranjskog NOP odreda izdali proglas narodima Bačke i Baranje pozivajući ih u borbu protiv okupatoru i domaćih izdajnika.
  - U s. Babinoj Poljani (kod Vranja) formiran opštinski NO odbor.